

Sociale ontwikkeling van Syrische statushouders in Midden-Limburg

AFSTUDEERONDERZOEK MAATSCHAPPELIJK AGOOG

Fontys Hogescholen Sociale Studies

Juste Delachance

23-6-2017

Studentnummer: 2210103

Docent: Jeannira Brekelmans, Peter van Zilfhout

Klas 5V01M

Samenvatting

Tijdens de Arabische lente van 2010 (een benaming voor de recente revoluties in het Midden-Oosten) is ook in Syrië een burgeroorlog begonnen. De mensen zijn in opstand gekomen tegen de overheid en deze wilde de opstand met harde hand de kop indrukken (Dit moet u weten om het conflict in Syrië te begrijpen, 2015). Het gevolg hiervan is dat mensen massaal Syrië ontvluchten en in bijvoorbeeld Nederland terechtkomen. In het verleden heeft Europa altijd een belangrijke rol gespeeld bij het opvangen van vluchtelingen. In 1951 is het Vluchtelingenverdrag opgesteld dat bepaalt dat iedere Europese lidstaat vluchtelingen hetzelfde dient te behandelen als hun eigen burgers (Malmström & Guterres, 2016). Door het enorme aantal vluchtelingen dat de Arabische lente veroorzaakt, wordt de solidariteit van de Europese lidstaten op de proef gesteld (Entzinger, 2014).

Binnen Nederland zijn verschillende organisaties actief voor vluchtelingen. Een bekende organisatie is Vluchtelingenwerk Limburg Nederland. Deze organisatie zet zich in voor de belangen van vluchtelingen en ondersteunt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. Vanwege het grote aantal vluchtelingen uit Syrië is er meer kennis nodig over welke ondersteuning zij op welke gebieden nodig hebben om opnieuw hun sociaal kapitaal op te bouwen en zo te kunnen integreren in de Nederlandse samenleving. Tijdens dit onderzoek is geprobeerd hier informatie voor te verzamelen.

Tijdens dit onderzoek werd door middel van een enquête onder een steekproef van Syrische statushouders data verzameld om te kunnen bepalen welke factoren volgens hen het meeste bijdragen aan het opbouwen van sociaal kapitaal, en hoe de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg daar in hun ogen een rol speelt. Er is door middel van interviews met medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg nagegaan welke kennis er is over dit thema en waar precies meer data nodig is.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat Syrische statushouders voldoende motivatie hebben om informele contacten aan te gaan met Nederlanders. Dit geldt minder voor vrouwen dan voor mannen en de reden hiervoor is waarschijnlijk dat vanuit de Syrische cultuur vrouwen minder snel zelfstandig contact zoeken met onbekenden zonder hun echtgenoot (Sharbrough, 2012). Syrische statushouders geven aan dat meer uitleg nodig is over de Nederlandse gebruiken, normen en waarden om sneller en meer contact te maken met Nederlandse mensen. De medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg geven aan dat normen en waarden vanzelf tijdens de begeleiding aan bod komen, bijvoorbeeld bij geven van uitleg over hoe instanties en bedrijven zoals energieleveranciers werken.

Op basis van het onderzoek wordt de dilemmamethode van Manschot en Dartel (Manschot, et al., 2003) aanbevolen om de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg op een methodische wijze de Syrische statushouders te informeren over Nederlandse normen en waarden. Voor de medewerkers is het belangrijk om een oplossingsgerichte methode te hebben die door middel van ethische reflectie een uitweg biedt aan de professional.

Voorwoord

Via deze weg wil ik iedereen bedanken die heeft meegeholpen aan het uitvoeren van dit onderzoek. Ik wil de docenten Judith Arts, Lydia van Dinteren en Evie Heinrichs bedanken voor de ondersteuning die ik tijdens het doen van dit onderzoek heb gekregen. Ik wil alle Syrische statushouders, tolken en medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg bedanken voor hun medewerking. Door de enquêtes heb ik meer inzicht kunnen krijgen in de ervaringen en mentaliteit van de Syrische vluchtelingen. Ook hebben de enquêtes mij doen beseffen dat zij werkelijk een grote uitdaging hebben in het opnieuw opbouwen van hun leven.

De interviews met de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg gaven mij een kijkje in hun kant van het verhaal en hoe zij de Syriërs als doelgroep ervaren. Door de interviews heb ik ook kennisgemaakt met de visie van Vluchtelingenwerk Limburg die ik naar mijzelf kan herleiden. De medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg willen de Syriërs zo goed mogelijk helpen en doen dit met heel hun hart. Die instelling heb ik zelf ook. Ik was tijdens het doen van dit onderzoek erg benieuwd naar de wisselwerking tussen de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg en de Syriërs. Ik merkte dat de Syriërs veel moeite hebben met de vele stappen terug ten aanzien van werk, levensstandaard en wonen die zij moeten doen door hun vlucht naar Nederland. De ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg helpt hen met Nederland kennis te maken. Het is voor mij een mooie afsluiting van mijn opleiding als Social Worker omdat ik een aanknopingspunt heb naar een werkveld waarin ik mijn eigen passie kan uiten, namelijk het helpen en ondersteunen van mensen in de maatschappij.

Door het doen van dit onderzoek ben ik nog gemotiveerder geraakt om mij in te zetten voor mensen die sociale ondersteuning nodig hebben en mij daardoor te ontwikkelen.

Juste Delachance

23 juni 2017

Inhoud

Samenvatting.....	2
Voorwoord	3
Inleiding	5
Hoofdstuk 1: Context en probleemschets.....	6
1.2 Probleemstelling en verificatie	8
1.3 Onderzoeksdoelstelling.....	9
1.4 Hoofd- en deelvragen	9
1.5 Begripsafbakening	10
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	11
Hoofdstuk 3: Methodologie	16
3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef	16
Hoofdstuk 4: Resultaten	22
Hoofdstuk 5. Conclusie en aanbevelingen	27
Hoofdstuk 6. Discussie.....	32
6.1 Betekenis en bruikbaarheid.....	33
6.2 Sterkte-zwakteanalyse	33
Bibliografie	35
Bijlage 1.1 enquête Nederlands.....	39
Bijlage 1.2 enquête Arabisch	43
Bijlage 2 interview medewerkers Vluchtelingenwerk Limburg.....	48
Bijlage 3: Interviewstructuur en topics	50
Bijlage 4 Correspondentie Vluchtelingenwerk Limburg (verificatie).....	51

Inleiding

Het conflict in Syrië en de grote vluchtelingenstroom die dit veroorzaakt, zijn al geruime tijd een actueel onderwerp. Er is oorlog en veel mensen vluchten weg uit het land in de hoop elders veiligheid te vinden en een beter bestaan op te kunnen bouwen. De vluchtweg is lang en vol gevaren (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015). Als de Syrische vluchteling aankomt in Nederland, de asielprocedure doorloopt en mag blijven, wijst een gemeente hem een huis toe. (Huisvesting van vluchtelingen, 2016). Iedere vluchteling draagt een geschiedenis met zich mee (Bloemen & Vloeberghs, 2012).

Om de bachelor opleiding van Social Work af te kunnen sluiten, is het een vereiste een afstudeeronderzoek te doen naar een maatschappelijk thema. In de praktijk situatie is het thema van de Syrische statushouders een actueel thema vanwege het verhoogde aantal Syrische vluchtelingen dat nu naar Nederland komt. Gevluchte mensen uit Syrië die een huis hebben gekregen, worden statushouders of vergunninghouders genoemd omdat zij een zogeheten verblijfsstatus hebben ontvangen in de vorm van een verblijfsvergunning (Huisvesting vergunninghouders, 2016). Bij het integreren en participeren in de Nederlandse samenleving krijgen zij ondersteuning van Vluchtelingenwerk Limburg Nederland. Dit is een organisatie die opkomt voor de vluchtelingen in Nederland door actief te lobbyen bij overheid en politiek voor een eerlijke asielprocedure (Vluchtelingenwerk Nederland, 2015). Om de Syrische statushouders effectief te kunnen integreren en participeren zoeken medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg met hen het sociale netwerk op in hun omgeving (Vluchtelingenwerk Nederland, 2015). Uit eerder onderzoek blijkt namelijk dat het zich onderdeel voelen van een groep een belangrijke determinant is om een gevoel van thuiskomen te stimuleren (Choenarom, Williams, & Hagerty, 2005). Een sociaal netwerk zorgt voor sociale ondersteuning: sociaal contact en aansluiting vinden bij anderen en een sociale identiteit verkrijgen ('erbij kunnen horen') door lid te zijn van sociale netwerken. De ondersteuning bij het opkomen voor de eigen belangen kan met een sociaal netwerk voor een algemene maatschappelijke ondersteuning in het proces naar maatschappelijke participatie zorgen (Brettschneider & Wilken, 2007). Echter ligt in Nederland het sociale netwerk voor Syrische vluchtelingen niet altijd voorhanden (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015).

Binnen dit onderzoek worden de ervaringen onderzocht van Syrische statushouders die begeleiding krijgen van Vluchtelingenwerk Limburg. Er wordt gekeken naar hoe deze begeleiding aansluit op wat nodig is op het gebied van sociale integratie. Er wordt geprobeerd inzicht te geven in wat het verlies van hun sociale netwerk voor de Syriërs betekend, en in wat het opbouwen van een sociaal netwerk in Nederland moeilijker of makkelijker voor hen maakt. Door kwantitatief onderzoek uit te voeren, worden de psychologische behoeften zoals benoemd door Edward Deci en Richard Ryan (Deci & Ryan, 2002) in kaart gebracht. Hierdoor ontstaat een beeld van in hoeverre de begeleiding van de Syrische statushouder aansluit op de behoefte om in Nederland een sociaal netwerk op te bouwen. Door middel van kwalitatief onderzoek wordt gekeken naar het perspectief vanuit de organisatie Vluchtelingenwerk Limburg op de huidige aansluiting van de ondersteuning ten aanzien van de sociale integratie van Syrische statushouders. In het onderzoek wordt eerst op macroniveau gekeken naar de achtergrond die Syrische statushouders hebben en aansluitend wordt op mesoniveau onderzocht wat dit betekend voor de herintegratie in Nederland. Vervolgens wordt op microniveau gekeken hoe Syrische statushouders omgaan met deze herintegratie en wat er nodig is om deze succesvol te laten zijn. Er wordt vanuit de resultaten een aanbeveling gedaan voor Vluchtelingenwerk Limburg Nederland.

Hoofdstuk 1: Context en probleemschets

1.1 Probleemanalyse

Van Syriër naar statushouder in Nederland

Er is sprake van een verhoogde instroom van Syrische mensen in Nederland. Zij hebben er niet zelf voor gekozen om in Nederland te zijn en ze kunnen niet terugkeren naar hun eigen land. Vaak voelen zij zich schuldig tegenover de mensen die omgekomen of achtergebleven zijn in Syrië. Afscheid nemen is tijdens het vluchten dikwijls niet mogelijk. Vele Syriërs lieten huis en haard achter in de hoop op een beter bestaan in westerse landen zoals Nederland (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015) (Von der Dunk, 2007).

In Nederland aangekomen, ondergaan de Syriërs meerdere processen voordat zij het recht verkrijgen om in Nederland te mogen blijven (Bloemen & Vloeberghs, 2012) (Von der Dunk, 2007). Bij aankomst worden de Syriërs opgevangen door de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) bij het aanmeldcentrum Ter Apel. Zij worden verhoord door de medewerkers van het aanmeldcentrum om te bepalen of zij oprecht een vluchteling zijn. Een vluchteling is volgens het vluchtelingenverdrag uit 1951: 'een persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren' (Malmström & Guterres, 2016). Wanneer zij officieel onder de classificatie van vluchteling vallen, worden de Syriërs doorverwezen en opgevangen in een asielzoekerscentrum (AZC). De organisatie en verantwoordelijkheid voor het opvangen van vluchtelingen ligt bij het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA). De taken van het COA zijn wettelijk bepaald in de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers en houdt voornamelijk het plaatsen van asielzoekers in een gemeente in en het betalen en bijdragen aan de desbetreffende gemeente waar deze geplaatst is (Huisvesting vergunninghouders, 2016). Hier wachten zij op hun verblijfsvergunning en verblijfsstatus van de IND. Het verkrijgen van een verblijfsstatus kan soms enige tijd op zich laten wachten, en gedurende deze periode begint de statushouder in feite al met het integreren in Nederland. Terwijl de Syriërs in het AZC wonen mogen zij nog niet werken en beginnen ze met het leren van de Nederlandse taal (Huisvesting vergunninghouders, 2016). Medewerkers van VluchtelingenWerk Nederland hebben de taak om Syrische statushouders maatschappelijk en juridisch te begeleiden tijdens hun asielprocedure. Dit is in feite hun eerste echte kennismaking met Nederland (Baltussen C. , 2012).

De Syrische vluchtelingen worden na het verkrijgen van een verblijfsstatus een 'statushouder' genoemd en het COA gaat dan met de gemeente zoeken naar eigen woonruimte zodat ze echt aan hun nieuwe leven kunnen beginnen in Nederland (Huisvesting vergunninghouders, 2016). Zij krijgen dan vanuit hun eigen woonruimte begeleiding door medewerkers van Vluchtelingenwerk.

Persoonlijke begeleiding van Vluchtelingenwerk voor Syrische statushouders

Vluchtelingenwerk Limburg werkt vooral met vrijwilligers, maar ook beroepskrachten. De vrijwilligers krijgen cursussen die worden gegeven door professionals en zijn bijvoorbeeld op gebied van omgaan met agressie, budget coaching en andere beroepsgerelateerde vaardigheden (VluchtelingenWerk Nederland, 2017).

Vluchtelingenwerk Limburg erkent dat het voor sommige Syrische statushouders extra moeilijk is om te kunnen omgaan met hun ontwikkelde psychische problemen omdat hun sociaal kapitaal zijn verloren (Mulders & Tuk, 2016) (Steyaert & Kwekkeboom, 2012). Bij eerder onderzoek is gebleken dat Syrische statushouders extra moeite hebben met de stappen terug die zij moeten doen op gebied van levensstandaard naast het opdoen van informele contacten. Het blijkt dat Syrische statushouders namelijk vaak een hoge levensstandaard hadden in Syrië, zoals een groot huis, luxe meubels en dergelijke (Felten, 2016). Er is volgens onderzoek te weinig inzicht in de achtergrond van onder andere Syrische statushouders bij medewerkers in het vluchtelingenwerk (Felten, 2016). Veel vrijwilligers en professionals van Vluchtelingenwerk hebben behoefte aan meer inzicht in de achtergrond van de mensen die zij begeleiden om ze efficiënt te kunnen laten integreren (Felten, 2016). Omdat de verantwoordelijkheid voor de begeleiding op gebied van integratie en participatie grotendeels bij medewerkers van VluchtelingenWerk ligt, zijn juist deze mensen degenen die Syriërs met Nederland en de Nederlanders laten kennismaken.

Onderzoek laat zien dat de onrust waarmee de Syrische statushouders kampen, de manier waarop zij reageren op hun omgeving verstoort. Het verlies van vrienden, dierbaren en traumatische gebeurtenissen zoals verkrachtingen en constante gevechtssituaties, vergroten de kans op het ontwikkelen van psychische problemen zoals Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS), depressie, angststoornissen en gecompliceerde rouw (Nickerson, Bryant, Brooks, Steel, Silove, & Chen, 2011). Dit belemmert daarmee de positieve invloed die bijvoorbeeld nieuwe informele contacten kunnen hebben op het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland (Nickerson, Bryant, Brooks, Steel, Silove, & Chen, 2011). VluchtelingenWerk probeert de Syrische statushouders te ondersteunen om ze zo goed mogelijk te laten integreren, en helpt bij de opbouw van een sociaal netwerk. Daarvoor dient de uitgangssituatie van de Syrische cliënten ingeschat te worden, om niet alleen maatwerk te kunnen leveren qua begeleiding maar om bovendien intrinsieke motivatie voor het integreren bij de cliënten te bevorderen (Van der Veen & Goijarts, 2014). Onderzoek stelt dat de participatie en integratie van Syrische statushouders bevorderd kan worden door het vervullen van de bepaalde psychologische basisbehoeften. Dit omdat op die manier intrinsieke en extrinsieke motivatie gestimuleerd wordt (Mulders & Tuk, 2016). Door invulling van deze basisbehoeften, ontstaat volgens onderzoek een voedingsbodem voor verandering (Brinkman, 2009) (Deci & Ryan, 2002). Respectievelijk zijn deze behoeften; de behoefte aan relationele verbondenheid, de behoefte aan competentie en de behoefte aan autonomie (Deci & Ryan, 2002).

Uit eerder onderzoek binnen Vluchtelingenwerk Limburg is naar voren gekomen dat Syrische statushouders veel belang hechten aan het contact hebben met Nederlanders. Echter komt ook naar voren dat het cultuurverschil toch een barrière vormt om een sociaal netwerk te ontwikkelen (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015).

Het belang van sociale contacten voor Syrische statushouders

Onderzoek van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) laat zien dat sociale netwerken eerder al belangrijke bijdragen aan de integratie van statushouders hebben geleverd (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015). Binnen culturen zoals de Syrische komen sociale netwerken voornamelijk voort uit familiebanden (Sharbrough, 2012). Voor het merendeel van de Syrische statushouders is het een uitdaging om zich zonder de steun van hun eigen netwerken te redden daarbij en om de grote stap die zij terug moeten doen in Nederland, te verwerken (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015) (Von der Dunk, 2007). Het is voor Syrische statushouders daarbij ook belangrijk om de angst, heimwee, pijn en verdriet te verwerken om een nieuw bestaan in Nederland op te kunnen bouwen en nieuwe informele contacten te leggen met Nederlanders (Steyaert & Kwekkeboom, 2012). Het merendeel van de in Nederland aangekomen Syriërs hebben een rugzak aan trauma's. Hoeveel het er precies zijn, is onbekend. Binnen de steekproef in de organisatie van Vluchtelingenwerk Limburg zijn er bij vrijwel elke Syrische cliënt een traumagerelateerde psychische problemen vastgesteld (Mulders & Tuk, 2016). Uit onderzoek van Pharos blijkt dat onderwijs- en zorgprofessionals de soms ernstig getraumatiseerde Syrische statushouders willen ondersteunen bij een succesvolle integratie en participatie, en dat zij behoefte hebben aan achtergrondinformatie over deze doelgroep (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015).

Medewerkers van VluchtelingenWerk Nederland willen de Syrische statushouders motiveren om hun psychologische basisbehoeftes met een nieuw Nederlands sociaal netwerk in hun Nederlandse omgeving te vervullen. Volgens de theorie van Abraham Maslow heeft iedere persoon deze behoeftes. Men wenst behoefte aan sociaal contact, waardering, erkenning en zelfontplooiing (Mooren, 2016). Status en sociale waardering zijn belangrijke waarden binnen de Syrische cultuur. Deze waarden zijn de Syrische statushouders in Nederland kwijt en moeten ze opnieuw opbouwen (Sharbrough, 2012).

Er is onvoldoende praktijkgericht onderzoek gedaan binnen de populatie van Syrische statushouders om in kaart te kunnen brengen hoe Syrische statushouders omgaan met de (sociale) uitdaging van het opbouwen van nieuw sociaal netwerk in Nederland. Het is voor VluchtelingenWerk van belang om meer kennis en inzicht te verzamelen over de ervaringen die Syriërs op dit gebied hebben. Een belangrijke reden hiervoor is de verhoogde vluchtelingenstroom uit Syrië. Extra onderzoek zal ook de sociale integratie van de Syrische statushouders bevorderen (Felten, 2016). Onderzoek wijst uit dat met de uitkomsten van onderzoek naar de ervaringen van Syrische vluchtelingen beter geholpen kunnen worden op het gebied van sociale begeleiding (Felten, 2016).

1.2 Probleemstelling en verificatie

Er is een verhoogde instroom van Syrische vluchtelingen in Nederland (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015). Op het moment dat zij een verblijfsstatus verkrijgen in Nederland en in een gemeente gaan wonen, staan Syrische vluchtelingen voor de uitdaging om opnieuw te beginnen met hun leven. De grote verandering van omgeving die de Syrische vluchtelingen doormaken, vereist ook een persoonlijke verandering om met hun leven verder te kunnen gaan en met hun nieuwe situatie om te kunnen gaan (Von der Dunk, 2007). Syriërs zijn belemmerd in het vervullen van hun psychologische behoeftes omdat zij kampen met zware trauma's, stress, pijn en verdriet als gevolg van de oorlog en hun vlucht uit Syrië, en van de zware reis die ze hebben afgelegd. Het verwerken van interpersoonlijke verliezen hangt volgens onderzoekers samen met de wijze waarop men zich

bindt aan anderen. De motivatie om nieuwe informele contacten op te doen is laag vanwege de stress die Syrische statushouders hebben door hun trauma's (Nickerson, Bryant, Brooks, Steel, Silove, & Chen, 2011). Vluchtelingenwerk Limburg geeft aan dat zowel de verhoogde toestroom als het feit dat Syriërs vaak hoog opgeleid zijn, voor Nederland kansen biedt en dat daarom de sociale integratie van deze mensen belangrijk is (Baltussen C. , 2012). De Syriërs zijn volgens de coördinatrice van Vluchtelingenwerk Limburg gefrustreerd door de grote stappen terug die ze moeten maken. De problematiek van de Syriërs is herkenbaar voor Vluchtelingenwerk Limburg. Praktijkgericht onderzoek is echter nodig voor Vluchtelingenwerk Limburg om in kaart te brengen hoe effectief de huidige begeleiding op sociale integratie is, en in welke mate deze begeleiding aansluit op de hulpvraag van de Syrische statushouders (zie bijlage 4). Hierbij wordt moet gekeken worden en op welke manier deze verbeterd kan worden indien dat nodig blijkt.

1.3 Onderzoeksdoelstelling

Het doel van dit onderzoek is om kennis en inzicht te verzamelen ten aanzien van de psychologische behoeften van Syrische statushouders met betrekking tot hun sociale integratie, in lijn met de theorieën van Edward Deci en Richard Ryan (Deci & Ryan, 2002). Deze behoeften zijn respectievelijk: relationele verbondenheid, de behoefte aan competentie en de behoefte aan autonomie. De begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg is gericht om de sociale integratie van de Syrische statushouders te bevorderen. Door kwalitatief onderzoek wordt er nieuw inzicht opgedaan over wat het traumatische verlies aan sociaal kapitaal betekent voor de Syrische statushouder, en het kwalitatief onderzoek inventariseert welke inzichten hier al over bestaat bij de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. Met kwantitatief onderzoek wordt vastgesteld hoe hiermee rekening wordt gehouden in de aansluiting en ondersteuning door de begeleiders van de Syrische statushouders. Met behulp van kwantitatief onderzoek wordt kennis opgedaan over de psychologische behoeften van Syrische statushouders binnen de huidige begeleiding en over wat het opbouwen van een sociaal netwerk in Nederland moeilijker maakt voor hen. Op deze manier ontstaat inzicht in wat het verlies van het sociaal netwerk voor de Syriër in Nederland betekent en kan er op basis van de verzamelde informatie een aanbeveling gedaan worden voor Vluchtelingenwerk Limburg om Syrische statushouders effectiever te begeleiden bij hun nieuwe start in Nederland.

1.4 Hoofd- en deelvragen

In de context van de beschreven onderzoeksdoelstelling is de volgende hoofdvraag geformuleerd;
In hoeverre kan de werkwijze van Vluchtelingenwerk Limburg aansluiten op de behoeften van Syrische statushouders voor het bevorderen van hun sociale integratie in de regio Midden-Limburg?

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn de volgende drie deelvragen geformuleerd;

- Wat belemmert Syrische statushouders bij het opnieuw opdoen van nieuwe contacten?
- Wat hebben de Syrische statushouders volgens de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk nodig?
- Bij welke copingsvaardigheden heeft de Syrische statushouder extra ondersteuning nodig om een sociaal netwerk te kunnen opbouwen?

1.5 Begripsafbakening

Copingsvaardigheden	De manier van waarop Syrische vluchtelingen met stressvolle situaties omgaan (Deci & Ryan, 2002)
Ondersteuning	De ondersteuning in de vorm van maatschappelijke begeleiding zoals die door Vluchtelingenwerk Limburg geboden wordt (Baltussen C. , 2012).
Psychologische behoeften	De bevrediging van de aangeboren psychologische basisbehoeften ten aanzien van autonomie, verbondenheid en competentie die cruciale voedingsstoffen zijn voor persoonlijke ontwikkeling en optimaal functioneren (Deci & Ryan, 2000; Reeve, 2005).
Sociaal netwerk	De mensen die belangrijk zijn voor Syrische statushouders, evenals de mensen die samen met Syrische statushouders activiteiten verrichten waarbij duurzame relaties een aantal ondersteuningsbehoeften vervullen zoals het uitleggen van brieven van energieleveranciers (Brettschneider & Wilken, 2007).
Sociale integratie	De mate waarin een persoon duurzame sociale relaties heeft en met andere personen verbonden is (Cappo, 2003)
Statushouder	Een statushouder is een vluchteling die een verblijfsvergunning heeft gekregen en een eigen woning krijgt toegewezen (Bloemen & Vloeberghs, 2012).
Syrische vluchtelingen	Syrische mensen die uit angst voor hun leven ontheemd zijn geraakt en gevlucht uit hun thuisland (Baltussen & Beckers, 2012)
Vluchtelingenwerk Limburg	Een organisatie die lobbyt voor de belangen van vluchtelingen en ondersteunt bij de participatie en integratie van nieuwkomers (Baltussen & Beckers, 2012).

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

De zelfdeterminatietheorie

Syrische vluchtelingen krijgen in hun leven te maken met vele verliezen, traumatische gebeurtenissen en systematische vervolgingen. Bezittingen, vrienden en familieleden worden hen door de oorlog, soms op brute wijze, ontnomen en dit kan oorlogstrauma's veroorzaken (Samuel, 2014). Een interne verandering bij mensen is volgens Joep Brinkman (Brinkman, 2009) alleen mogelijk wanneer iemand gemotiveerd is om te veranderen. Volgens de zelfdeterminatietheorie van Edward Deci en Richard Ryan (Deci & Ryan, 2002) hebben mensen bepaalde elementen nodig voor intrinsieke motivatie, autonome motivatie en een gezonde ontwikkeling. Deci en Ryan classificeren deze elementen binnen de drie psychologische basisbehoeften waardoor mensen geneigd raken hun capaciteiten te vergroten, nieuwe dingen te leren en zichzelf te ontdekken (Deci & Ryan, 2002).

De behoeftes die volgens Abraham Maslow ieder mens heeft zijn primaire behoeftes, behoefte aan zekerheid, behoefte aan acceptatie, behoefte aan erkenning en de behoefte aan zelfontwikkeling (Maslow, Frager, & Cox, 1970). De behoeftes van de twee typen culturen zoals beschreven door Pinto en Maslow worden volgens de zelfdeterminatietheorie van Edward Deci en Richard Ryan (Deci & Ryan, 2002) overlapt door de volgende drie kernpsychologische behoeften: autonomie, verbondenheid en competentie.

Onafhankelijkheid en alles zelf kunnen aansturen zonder het gevoel van druk van buitenaf is volgens Deci en Ryan (Deci & Ryan, 2002) het concept van autonomie. Het gevoel van autonomie kan worden opgeroepen door mensen een gevoel van inspraak te geven door beslissingsruimte en controlemogelijkheden aan te bieden. Dit voert terug naar de theorie van Kant die stelt dat iemand moreel handelt wanneer hij in overeenstemming handelt met de morele wet die hij zelf met zich meedraagt (Kant, 2006). Volgens de theorie van David Pinto behoren Syrische mensen tot een fijnmazige cultuur wat wil zeggen dat de groepsgebondenheid en het 'erbij horen' een grote rol spelen. Mensen zijn voor elkaar verantwoordelijk. Deze fijnmazige of F-cultuur onderscheidt zich op het gebied van het verkrijgen van de elementaire behoeften, het behagen van de eigen groep, een goede naam hebben, en de eer. In de Nederlandse cultuur voelt men zich niet zo verantwoordelijk voor iemand uit dezelfde groep als in de Syrische. Men is verantwoordelijk voor zichzelf en is vrij om voor zichzelf keuzes te maken (Pinto, 2007). Tegenover het Syrische collectivisme is er in Nederland veel meer individualisering (Von der Dunk, 2007). De behoefte om zich verzorgd en geliefd te voelen door anderen zorgt voor een relationele verbondenheid. Relationele verbondenheid ontstaat wanneer iemand deel uitmaakt van een groep en zijn persoonlijke gedachten en gevoelens met anderen kan delen (Deci & Ryan, 2002). Syrische vluchtelingen willen hun veranderende omgeving begrijpen en beheersen. De wens om doeltreffend om te kunnen gaan met de omgeving kan worden vertaald als de behoefte aan competentie. Syriërs die zich competent voelen, worden gemotiveerd om zich te ontwikkelen en zich flexibel op te stellen naar hun omgeving (Deci & Ryan, 2002). Deze drie behoeftes zijn aangeboren en behoren tot de menselijke natuur, en zijn altijd even sterk volgens Edward Deci en Richard Ryan. Een bevrediging van deze drie psychologische basisbehoeften zou een cruciale voedingsbodem zijn voor het optimaal functioneren en een persoonlijke ontwikkeling (Deci & Ryan, 2002).

Ondersteuning door opbouw sociaal netwerk

Syrische statushouders komen uit een land waar al jarenlang spanningen en strijd heersen door verschillende problematieken met complexe achtergronden. Er is zowel oorlog in eigen land als met de buurlanden. In 2011 bereikte de interne onrust een hoogtepunt in Syrië. Veiligheidstroepen schoten jongeren dood omdat deze jongeren revolutionaire teksten op een muur hadden geschreven. Dit incident was de aanleiding tot demonstraties tegen president Bashar al-Assad. De president wilde de protesten met harde hand onderdrukken. Deze onderdrukking zorgde ervoor dat groeperingen die tegen het bewind van Assad zijn en zo ontstond in Syrië een burgeroorlog (Dit moet u weten om het conflict in Syrië te begrijpen, 2015). Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat steeds meer Syriërs huis en haard achterlaten in de hoop op een beter bestaan in westerse landen zoals Nederland. De vluchtelingen trekken veelal over land naar Europa, omdat daar is geen oorlog is. Zij reizen met behulp van mensensmokkelaars vele kilometers en betalen veel geld om hun doel te bereiken (Samuel, 2014).

Eerder onderzoek wijst uit dat sociale en culturele participatie een grote bijdrage levert voor nieuwkomers bij het opbouwen van een sociaal netwerk (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015). Een sociaal netwerk zorgt voor morele en materiële steun. Sociale netwerken reduceren daarbij ook stress en verhogen de mate van optimisme bij een persoon (Klop, 1999). Mensen met een zwak sociaal netwerk ervaren lagere levensvreugde en het aanspreken van deze sociale netwerken is erg belangrijk (Steyaert & Kwekkeboom, 2012). Een verlies aan sociaal kapitaal vergroot de kans op een sociaal isolement en polarisatie binnen de samenleving (Coolsaet, 2016). Er is geen duidelijk levensdoel meer voor ogen en men is gedemotiveerd. Op sociaal-emotioneel gebied kan men dus spreken van een negatief zelfbeeld (Coolsaet, 2016). Voor verandering is er altijd motivatie nodig (Brinkman, 2009). Een sociale connectie of binding ontstaat doordat men zijn ervaringen en waarden met een ander deelt door bijvoorbeeld dezelfde religie, afkomst, etniciteit of andere overeenkomsten (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015).

"A socially inclusive society is defined as one where all people feel valued, their differences are respected, and their basic needs are met so they can live in dignity" (Cappo, 2003).

Uit onderzoek blijkt dat er een significant verband is tussen het psychologische welzijn van een individu en de mate waarin iemand zich thuis voelt (Choenarom, Williams, & Hagerty, 2005). De ervaringen die het individu in een nieuwe samenleving opdoet, vormen een bepalende factor voor het zelfbeeld en de positie die iemand aanneemt binnen deze samenleving (Choenarom, Williams, & Hagerty, 2005). Dit hangt volgens onderzoek ook samen met de motivatie die iemand heeft om nieuwe mensen te leren kennen en zich aan te passen aan de nieuwe samenleving (Bandura A. , 1995). Motivatie heeft een positieve invloed op het gevoel van thuiskomen en andersom. De grip die een persoon op zijn eigen situatie heeft, is volgens onderzoek ook een determinant voor het toewijzen van positieve gebeurtenissen aan het eigen handelen waardoor de persoon meer gemotiveerd raakt (Bandura A. , 1995). Psychologisch welzijn kan dus een aanleiding zijn voor het opdoen van sociaal kapitaal waardoor zich een sociaal netwerk vormt (Bandura A. , 1995) (Putnam, Leonardi, & Nanetti, 1994). Om sociaal kapitaal op te kunnen bouwen, is volgens Robert Putnam vertrouwen nodig (Putnam, Leonardi, & Nanetti, 1994). Volgens Putman is sociaal kapitaal het hebben van netwerken, vertrouwen en gedeelde normen. Hij heeft in zijn onderzoek vastgesteld dat in Italiaanse dorpen waar burgers meer interesse en interactie met anderen hebben de welvaart hoger ligt dan in dorpen waar dat niet het geval is. In een samenleving waar burgers elkaar

op gelijkwaardige basis ontmoeten en samenwerken, wordt het onderlinge vertrouwen hoger. Het levert niet alleen een duurzame omgeving, maar ook een zorgzame omgeving op.

Functies die een sociaal netwerk kunnen hebben, zijn bijvoorbeeld affectieve ondersteuning: iemand liefde, waardering, emotionele ondersteuning geven, maar ook cognitieve ondersteuning: informatie geven over alledaagse zaken en helpen dingen te begrijpen (Sharbrough, 2012). Een sociaal netwerk zorgt voor sociale ondersteuning: sociaal contact en aansluiting vinden bij anderen en een sociale identiteit verkrijgen, ‘erbij kunnen horen’, door lid te zijn van sociale netwerken. De persoonlijke belangenbehartiging en ondersteuning bij het opkomen voor de eigen belangen kunnen met een sociaal netwerk voor een algemene maatschappelijke ondersteuning in het proces naar maatschappelijke participatie zorgen (Brettschneider & Wilken, 2007). Al deze (mogelijke) functies van een sociaal netwerk beschrijven de rol van iemand binnen dit sociale netwerk en de kenmerken van die persoon met betrekking tot motivatie, wensen en betrokkenheid (Brettschneider & Wilken, 2007)

Trauma

Doordat ze acuut moeten vluchten, hebben Syrische vluchtelingen vaak geen kans om op een goede manier afscheid te nemen van mensen die zij achterlaten (Veldman, 1997). Tijdens een afscheid in een andere situatie zou een uitdrukking van de hoop om elkaar weer terug te zien hiervoor kunnen zorgen. Syrische vluchtelingen weten dat zij veel mensen die zij hebben achtergelaten niet meer terug zullen zien, terwijl zij ondertussen ook gevoelens hebben van hoop op een nieuw bestaan (Veldman, 1997). In het gastland proberen Syrische vluchtelingen in hun belevingswereld hun oude wereld en de nieuwe met elkaar te verbinden zonder hun eigen identiteit te verliezen (Veldman, 1997) (Von der Dunk, 2007). Dit zorgt bij de Syrische vluchtelingen voor gevoelens van verdriet, angst, heimwee en pijn. Zij hebben daarbij een gevoel van machteloosheid ten opzichte van het trauma (Veldman, 1997). De traumatische gemoedstoestand zorgt bij de Syrische vluchtelingen voor een verhoogde prikkelbaarheid. Dit kan zich uiten in heftige schrikreacties, een verstoord slaappatroon of agressieve uitbarstingen. Het gevoel systematisch vervolgd te worden zorgt bij de Syrische vluchtelingen voor een blijvend gevoel van gevaar. Verlamming, hulpeloosheid of een blokkade van emoties kunnen reacties zijn op levensbedreigende situaties (Veldman, 1997). Syrische vluchtelingen binnen de onderzoekspopulatie van dit onderzoek zijn gediagnosticeerd met Post Traumatische Stress Syndroom (PTSS). De oorzaak hiervan is dat Syriërs meerdere vormen van marteling doorgaan in hun thuisland (Veldman, 1997). Gruwelikheden zoals marteling worden vaak door het leger, politie of andere gewelddadige groepen op dezelfde manier gebruikt omdat zij dit op hetzelfde aangeleerd krijgen (den Boon, 2015). Deze martelingen bestaan uit meerdere vormen van psychische en fysieke marteling welke binnen verschillende culturen gebruikt worden om mensen zwakker te maken. Het meemaken van zo'n gebeurtenis vormt bij de Syriërs een traumatische herinnering. Dit is een herinnering zonder ordening of verhaalstructuur, zoals bij een normale herinnering. Omdat deze herinnering anders in de hersenen wordt opgeslagen dan een normale herinnering, kan deze spontaan tot het bewustzijn doordringen. Dit uit zich in dissociatieve gedragingen of bijvoorbeeld flashbacks waarin de gebeurtenis zich in de herinnering opnieuw afspeelt (Veldman, 1997). De traumatische herinnering is het kernsymptoom van het Post Traumatische Stress Syndroom (PTSS) (Veldman, 1997).

Copingsvaardigheden

Eerder onderzoek wijst uit dat sociale en culturele participatie een grote bijdrage levert voor nieuwkomers bij het opbouwen van een sociaal netwerk (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015). Een sociaal netwerk zorgt voor morele en materiële steun. Sociale netwerken reduceren daarbij ook stress en verhogen de mate van optimisme bij een persoon (Klop, 1999). Mensen met een zwak sociaal netwerk ervaren lagere levensvreugde en het aanspreken van deze sociale netwerken is erg belangrijk (Steyaert & Kwekkeboom, 2012). Een verlies aan sociaal kapitaal vergroot de kans op een sociaal isolement en polarisatie binnen de samenleving (Coolsaet, 2016). Er is geen duidelijk levensdoel meer voor ogen en men is gedemotiveerd. Op sociaal-emotioneel gebied kan men dus spreken van een negatief zelfbeeld (Coolsaet, 2016). Voor verandering is er altijd motivatie nodig (Brinkman, 2009). Een sociale connectie of binding ontstaat doordat men zijn ervaringen en waarden met een ander deelt door bijvoorbeeld dezelfde religie, afkomst, etniciteit of andere overeenkomsten (Rengers, Geerlings, & Cortooms, 2015).

Uit onderzoek blijkt dat het aanleren van copingsvaardigheden zorgt voor minder symptomen van posttraumatische stress (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014). Zo is bijvoorbeeld het 'in acht nemen' van, of de aandacht sturen in de richting van, een niet-oordelend bewustzijn een copingsvaardigheid om emoties te reguleren (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014). Het reguleren van emoties legt de nadruk op onbewuste en bewuste strategieën die bedoeld zijn om emotionele reacties en ervaringen te herinterpreteren. Dit wil zeggen dat momenten worden geobserveerd zoals ze op dat moment gebeuren en deze benoemd worden in korte zinnen of woorden. Uit onderzoek blijkt dat het herinterpreteren van situaties om op die manier emotionele reacties te reguleren, mensen leert om te gaan met psychische aandoeningen en angststoornissen. Door de aandacht te sturen kan helderheid gegeven worden over persoonlijke ervaringen en bemiddelende factoren zoals aandachtbesteding en acceptatie zorgen ervoor dat men met een moeilijke situatie kan omgaan (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014).

Een andere copingsvaardigheid is volgens de theorie van zelfeffectiviteit: het vertrouwen hebben in iemands eigen vermogen om een bepaald gedrag te kunnen vertonen (Bandura A. , 1994). Zo kan iemand overtuigd zijn goed op school te kunnen presteren, maar minder vertrouwen hebben in het behouden van vriendschappen. Volgens deze theorie hangt de slaagkans om met een stressvolle situatie om te gaan af van de mate van moeite die iemand doet om er emotioneel mee om te gaan (Bandura A. , 1994). Syrische statushouders kunnen volgens deze theorie bewust omgaan met hun situatie door deze aandachtig te observeren zonder oordeel. Op die manier stellen zij zich open voor een houding waarin zij nieuwsgierig worden naar hun situatie in plaats van die proberen aan te passen aan zichzelf. Wanneer Syrische statushouders door copingsvaardigheden een houding aannemen waarin zij nieuwsgierig zijn en niet oordelen, laat dat zien dat zij vanuit hun eigen moraal kiezen om een bepaald contact met een ander aan te gaan. Met copingsvaardigheden kunnen Syrische vluchtelingen werken aan het vervullen van hun psychologische basisbehoeftes en zo werken aan een sociaal netwerk.

Psychologische basisbehoeften van Syriërs

Het overgrote deel van de Syrische vluchtelingen in Nederland heeft er niet zelf voor gekozen om in Nederland te zijn. Terugkeren kan niet omdat zij zich schuldig voelen tegenover de mensen die zijn omgekomen of achterbleven, of geen toekomst meer zien in het land van herkomst. Wanneer Syrische statushouders door het aanleren van copingsvaardigheden een houding kunnen aannemen waarin zij nieuwsgierig zijn en niet oordelen, laat dat zien dat zij vanuit hun eigen moraal kiezen om een bepaald contact met een ander aan te gaan. Syrische statushouders in Nederland zijn hun Syrische sociale netwerk kwijt, en worden geconfronteerd met een nieuwe situatie waarin zij veel meer zelfbeschikking hebben (Von der Dunk, 2007). De grote mate van zelfbeschikking die zij in Nederland ervaren is nieuw voor Syrische vluchtelingen (Von der Dunk, 2007) omdat Syrische mensen uit een samenleving komen met een grote onderlinge afhankelijkheid. In de Syrische cultuur zijn de groep waarin je geboren wordt en welke rechten je kunt ontleen aan je familiebanden, bepalend voor je plaats binnen de samenleving (Von der Dunk, 2007). Families met hooggeplaatste functionarissen hebben meer maatschappelijke mogelijkheden. In de Syrische cultuur zijn broers, zussen, ooms en tantes allemaal verantwoordelijk voor elkaar (Von der Dunk, 2007). Zich onderdeel voelen van een groep is een belangrijke determinant om een gevoel van thuiskomen te stimuleren (Choenarom, Williams, & Hagerty, 2005). Het gevoel van thuiskomen heeft met verbondenheid te maken en het geluk van het leven dat dit met zich mee brengt (Barnes, 2001)

Om te ontdekken hoe de psychologische basisbehoeftes in Nederland bevredigd kunnen worden zoals dat ooit ook in Syrië gebeurde, is een verandering nodig bij Syrische statushouders. Brinkman stelt dat het moeilijk is te bedenken welke verandering het beste is en hoe je de cliënt gemotiveerd krijgt om te veranderen (Brinkman, 2009). Het accepteren om te gaan veranderen is een punt dat bereikt kan worden in samenwerking tussen de Syrische statushouder en zijn begeleider (Brinkman, 2009). Dat komt omdat elke situatie en elke Syrische statushouder anders is, hetgeen voor onvoorspelbare reacties zorgt. Het vereist een doordachte, systematische aanpak waarbij de begeleider ook zijn eigen intuïtie, gevoel en inzicht benut (Brinkman, 2009).

Vluchtelingenwerk Limburg gebruikt in de huidige begeleiding hiervoor een methode met het 'CODA-model', bestaand uit vier fasen van begeleiding: Contact leggen, Onderzoeken, Doelen stellen en Activiteiten uitvoeren. (Baltussen & Beckers, 2012). De begeleiding richt zich bij het contactleggen er vooral op om stap voor stap een kennisronde te houden bij medewerkers van instanties zoals de huisarts en de gemeente, maar ook bureaus en andere vluchtelingen. Vluchtelingen geven dus zelf doelen aan binnen het CODA model. De psychosociale begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg bestaat uit maatschappelijke begeleiding die de vluchteling wegwijs maken tussen zorginstanties en professionele medewerkers (Baltussen & Beckers, 2012).

Hoofdstuk 3: Methodologie

Volgens Baarda (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007) is kwantitatief onderzoek een manier om verzamelde informatie te gebruiken en statistische bewerkingen hierop uit te voeren. Door een gestructureerde data-verzamelmethode te gebruiken, worden begrippen gedefinieerd voor de onderzoekspopulatie. Deze begrippen hebben verschillende aspecten en dimensies die tijdens het theoretisch kader gevormd zijn (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007). In dit onderzoek wordt een combinatie van kwantitatief onderzoek en kwalitatief onderzoek ingezet om data te verzamelen van de onderzoekspopulatie. Kwalitatief onderzoek op basis van interviews zorgt ervoor dat de verkregen informatie geïnterpreteerd moet worden. Bij de kwaliteit en de validiteit van een kwalitatief onderzoek gaat het er volgens Henny Boeije om dat hetgeen dat waargenomen wordt, objectief wordt gemeten en op de juiste manier wordt benoemd (Boeije, 2012).

3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef

De onderzoekspopulatie bestaat uit Syrische statushouders in de regio Midden-Limburg en medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. De informatie over de Syrische statushouders bestaat uit een cliëntenbestand van 104 Syrische cliënten (12 alleenstaanden en 27 gezinnen). Het gaat hier om cliënten die coaching bij huisvesting hebben ontvangen van Vluchtelingenwerk Limburg. Vluchtelingenwerk Limburg telt 79 medewerkers waar 77 vrijwilligers en twee betaalde krachten zijn. De vrijwilligers bestaan uit vier maatschappelijk begeleiders en 57 taalcoaches. Tijdens het onderzoek zijn drie medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg geïnterviewd over hoe zij de begeleiding op gebied van sociale integratie ervaren met Syrische statushouders. Deze medewerkers zijn een coördinatrice, een taalcoach en een maatschappelijk begeleider.

Steekproef

Voor dit onderzoek is een aselechte steekproef genomen uit de onderzoekspopulatie (Boeije, 2012). Dit betekent dat er willekeurige mensen uit de onderzoekspopulatie zijn gekozen, zonder naar bepaalde kenmerken te kijken. De gekozen steekproef bestaat uit 30 Syriërs die de afgelopen een tot twee jaar een huis hebben gekregen in de regio Midden-Limburg en tevens coaching bij huisvesting hebben ontvangen door Vluchtelingenwerk Limburg. De informatie die nodig is om de juiste respondenten te kunnen selecteren, zijn de tijdsduur van de huisvesting en coaching door Vluchtelingenwerk Limburg en de leeftijd van de Syrische cliënt. Dit is nodig om te kunnen inventariseren hoeveel begeleiding een cliënt gehad heeft en de levensfase kan bepalend zijn voor de antwoorden die gegeven worden tijdens de enquête. De onderzoekspopulatie is een heterogene groep die bestaat uit gezinnen van mannen en vrouwen rond de 30 jaar oud met een of meer kinderen. De groep is heterogeen omdat de Syriërs een verschillende afkomst hebben binnen de negen Syrische etniciteiten. In het totaal hebben 38 respondenten de enquête ingevuld. Er is niemand geweest die heeft geweigerd deel te nemen aan de enquête. De steekproef bestaat uit 18 mannen, 15 vrouwen en 5 respondenten die geen geslacht hebben ingevuld. Bij deze resultaten is: 'Geen geslacht ingevuld' gebruikt als resultaat. De resultaten van deze laatste groep respondenten zijn opgenomen omdat de rest van de enquête wel is ingevuld, waaruit wellicht geconcludeerd kan worden dat zij zich niet bewust waren dat de eerste pagina ook velden bevatte om in te vullen. Tijdens het afnemen van de enquête kon de respondent vragen stellen aan de Arabische tolk die aanwezig was. De rol van de onderzoeker

was het afnemen van de enquêtes en het eventueel toelichten van onduidelijkheden via de aanwezige tolken. Veertien respondenten hebben aangegeven het niet prettig te vinden om aan te geven welke afkomst zij hebben. Een respondent gaf het advies dit niet te vragen aan de respondenten. De steekproef onder de medewerkers bestaat uit drie vaste medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. Zij hebben ervaring met het geven van coaching bij huisvesting van Syrische statushouders en werken in hetzelfde team. De medewerkers in dit team vormen een heterogene groep van mannen en vrouwen van verschillende afkomst en opleidingsniveaus. Vrijwilligers die taalcoaching geven, leggen de Syriërs ook de Nederlandse normen en waarden uit. Naast de maatschappelijk begeleiders geven zij coaching bij huisvesting. De opleidingsniveaus van de medewerkers lopen van middelbaar beroepsonderwijs tot universitaire opleidingsniveaus.

Wijze van benadering

Er is een selectie gemaakt door contact per email met de coördinator van Vluchtelingenwerk Limburg. Binnen dit mailcontact wordt de vraag- en doelstelling van het onderzoek uitgelegd. Daarop komt een aanbeveling voor vier Vluchtelingenwerk Limburg medewerkers uit het team die geïnterviewd mogen worden. Er is zowel telefonisch als mondeling een afspraak vastgelegd met de medewerkers. De Syrische onderzoekspopulatie zijn tijdens reguliere afspraken met Vluchtelingenwerk Limburg geïnformeerd over het doel van dit onderzoek. De respondenten zijn vervolgens mondeling benaderd om op het kantoor van Vluchtelingenwerk Limburg de enquête in te vullen. De resultaten en namen van de respondenten zullen geanonimiseerd worden en met een nummer geïndexeerd.

3.2 Dataverzamelmethode

Er is tijdens dit onderzoek zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek gebruikt, waarbij het kwantitatieve gedeelte het hoofddoel was en het kwalitatieve onderzoek ondersteunend. Dit wil zeggen dat het kwalitatieve deel extra inzicht geeft en naast de kwantitatieve data gezien moet worden. De antwoorden van de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg kunnen in de conclusie meegenomen worden ten opzichte van de antwoorden die de Syrische statushouders hebben gegeven.

Enquête

Voor het kwantitatief onderzoek wordt een gestructureerde enquête gehouden (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007) onder Syrische statushouders. Met de resultaten van de enquête kan in kaart gebracht worden welke verwachtingen er zijn bij de statushouders ten aanzien van de ondersteuning bij het opbouwen van een sociaal netwerk. De resultaten geven inzicht in de huidige standpunten van de respondenten en laten zien hoe Syrische statushouders denken over hun sociale integratie onder begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg.

Binnen de enquête zijn achtergrondkenmerken zoals het geslacht, de leeftijd en het opleidingsniveau van de Syrische statushouder opgenomen om vergelijkingen te kunnen maken. Vrouwen ervaren een sociaal netwerk wellicht anders dan mannen binnen de doelgroep. Het opleidingsniveau kan indirecte verbanden hebben met de aanleg die iemand heeft om autonoom contacten op te bouwen. De informatie over deze kenmerken kan zo vergeleken worden met de populatie waardoor de steekproef representatief is. Naast de Nederlandse versie is er ook een Arabische versie van de enquête gemaakt door een medewerker van Vluchtelingenwerk Limburg. De enquêtes zijn bijgevoegd in bijlagen 1.1 en 1.2. De respondenten hebben de enquête schriftelijk ingevuld tijdens een bezoek bij het Vluchtelingenwerk Limburg kantoor zodat de enquête meteen terugkwam. De enquêtes zijn mondeling afgenomen met behulp van twee tolken die door Vluchtelingenwerk Limburg aangesteld zijn. Deze tolken zijn van Arabische komaf en bekend met de doelgroep. De reden hiervoor is dat er een duidelijke afstemming mogelijk is bij het toelichten of beantwoorden van vragen van de respondenten over de enquête. Tevens kan er aan een tolk uitleg gevraagd worden als respondenten de vraagstelling niet begrijpen.

Triangulatie

Met triangulatie wordt binnen dit onderzoek bedoeld dat er vanuit verschillende invalshoeken gemeten is (Boeije, 2012). Door twee verschillende meetinstrumenten in te zetten, wordt zowel vanuit een kwalitatieve als een kwantitatieve invalshoek naar het onderzoeksthema gekeken. Dit draagt tevens bij aan de transparantie van het onderzoek ten opzichte van de onderzoekspopulatie van Syrische statushouders omdat op die manier de rol van de onderzoeker afgeschermd wordt (Boeije, 2012). Door een interview wordt specifieke informatie van een persoon verzameld (Boeije, 2012) en het gebruiken van een enquête zorgt voor het objectief verkrijgen van informatie van groepen (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007). In de enquête en de interviews komen dezelfde thema's aan bod. Op deze manier kunnen statistische gegevens tegenover stellingen worden gezet tijdens de analyse. Dit wordt gedaan met het programma Excel in tabellen waarin kruisreferenties gemaakt worden tussen de vraagstelling en resultaten. Deze triangulatiemethode draagt bij aan de herhaalbaarheid en vergroot de validiteit van het onderzoek (Boeije, 2012).

Interview

Voor het kwalitatief onderzoek wordt een semigestructureerd interview (Boeije, 2012) bij de medewerkers van

Vluchtelingenwerk Limburg afgenomen. Tijdens de interviews kunnen medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg toelichting of onderbouwingen geven over de huidige begeleiding en ervaringen met Syrische statushouders. De medewerker wordt gevraagd te beschrijven hoe zij de begeleiding ervaren en hoe zij denken dat de Syrische statushouders deze ervaren. Op deze manier komt de invalshoek van de medewerkers aan het licht (Boeije, 2012). De medewerkers krijgen ook de kans om mee te denken over wat goed gaat en wat beter kan binnen de huidige begeleiding. Het interview is bijgevoegd in bijlage 2.

3.3 Meetinstrument

De kernbegrippen uit de vraagstelling en het theoretisch kader zijn operationeel gemaakt door de deelvragen in kernbegrippen op te splitsen zoals sociale integratie, copingsvaardigheden en maatschappelijke ondersteuning. Aan deze kernbegrippen zijn vervolgens vragen gekoppeld. Zowel de enquête als het interview zijn opgebouwd uit een eerste deel met algemene achtergrondkenmerken van de respondenten om later vergelijkingen te kunnen maken tussen de steekproef en de populatie. Bij de Syrische statushouders zijn dit het opleidingsniveau, het geboortjaar en het geslacht. Bij de respondenten van Vluchtelingenwerk Limburg zijn de achtergrondkenmerken het aantal cliënten en de werkervaring bij Vluchtelingenwerk Limburg. Aan de hand van de kernbegrippen uit het theoretisch kader en de deelvragen is geprobeerd de vraagstelling in het perspectief van het onderzoek te brengen. Gezien de doelstelling en onderzoeksvraag bij dit onderzoek, kan er bij de enquête vooral op het gebied van ervaringen, vooraf weinig mogelijke antwoorden bepaald worden. Er is dus een beperkt aantal meerkeuzevragen gebruikt en er zijn veel schaalvragen. Schaalvragen laten zien naar welk antwoord de respondent het meest neigt aan ten opzichte van het onderwerp in de vraag.

Om antwoord te krijgen op deelvraag 1: Wat belemmert Syrische statushouders bij het opnieuw opdoen van nieuwe contacten? zijn vragen gesteld in de enquête die betrekking hebben op het gevoel van thuiskomen, relationele verbondenheid, cultuur en sociale participatie. Met deze vragen worden de Syrische statushouders gestimuleerd deze onderwerpen en hoe zij die ervaren in het dagelijks leven, te beschrijven. In het interview zijn met betrekking tot deze kernbegrippen open vragen opgesteld om uitgebreide informatie van de medewerkers te verzamelen over hoe de huidige begeleiding op deze factoren is afgestemd. Bij het onderzoeken van deelvraag 2: Wat hebben de Syrische statushouders volgens de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk nodig? is vooral gekeken naar het zelfbeeld en de huidige vervulling van psychologische basisbehoeften zoals bijvoorbeeld het gevoel bij een groep te horen. Bij de enquête wordt dit gepeild bij vragen die over de begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk Limburg gaan.

In de interviews zijn vragen gesteld over de visie van de medewerkers ten aanzien van de impact die de integratie heeft op het psychologisch welzijn van de Syrische statushouders. Om deelvraag 3: Bij welke copingsvaardigheden heeft de Syrische statushouder extra ondersteuning nodig om een sociaal netwerk te kunnen opbouwen? te kunnen onderzoeken, zijn in het interview veel open vragen gesteld op gebied van de ervaringen die medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg hebben gehad tijdens de begeleiding van Syrische statushouders en wat volgens hen positief is en verbeterd kan worden. In de enquête komt dit terug bij de vragen over de culturele verbondenheid. Er is aan de hand van kernbegrippen een basis gevormd welke zowel terugkomt in de enquête, als in het interview. De opbouw van de meetinstrumenten heeft achterliggend de gedachte dat het ene meetinstrument naast het ander gelegd kan worden en op die manier een tweezijdige uitkomst per kernbegrip

wordt opgedaan. Deze manier van triangulatie zorgt ervoor dat er vanuit verschillende inzichten naar het onderwerp wordt gekeken (Boeije, 2012).

3.4 Data-analyse

Validiteit en betrouwbaarheid

Om de resultaten op de deelvragen te kunnen analyseren, worden verschillende factoren vergeleken en gekruist. Na het ontvangen van de enquêtes zijn deze eerst genummerd. Iedere enquête is individueel bekeken op bruikbaarheid. De bruikbaarheid is beoordeeld op basis van de ingevulde vragen die relevant zijn om data voor de deelvragen te verzamelen. Effecten die nadelig kunnen zijn op de betrouwbaarheid van de resultaten zijn een selectief geheugen, sociale wenselijkheid, of de omgeving waarin er gemeten wordt (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007). Enquêtes waarbij een bepaalde vraag herhaaldelijk niet ingevuld is, worden niet meegenomen in de data-analyse. Een andere factor die nadelig kan werken op de onderzoeksresultaten is het toeval. Elementen zoals de tijd in Nederland, of men contact zoekt vanuit zichzelf of omdat het moet en welke interesses zij hebben zorgen ervoor dat het toeval een kleinere rol heeft en het onderzoek betrouwbaarder is (Baarda, Goede, & Kalmijn, 2007). De resultaten uit de analyse van de interviews die betrekking hebben op dezelfde kernbegrippen worden afgezet tegen de resultaten van de enquête om mogelijke verbanden te analyseren. Als onderbouwing hiervoor zijn in het resultaten hoofdstuk de ruwe data te zien uit de enquêtes en citaten uit de interviews. Hieruit blijkt dat door verschillende kernbegrippen uit de twee verschillende meetinstrumenten naast elkaar te houden de samenhang laat zien waar in dit onderzoek naar gezocht wordt. Dit zorgt voor een sterke validiteit van dit onderzoek.

Enquête

Tijdens het begin van het onderzoek zijn op basis van de populatie en steekproef kenmerk vragen opgesteld waarmee geverifieerd kan worden of de respondent hieraan voldoet en of de ingevulde enquête bruikbaar is. De respondent moet van Syrische afkomst zijn, een verblijfsstatus hebben en recent een woning hebben toegewezen gekregen. Verder zijn vragen opgesteld die aan de hand van de kernbegrippen uit de vraagstelling zijn geformuleerd. Vervolgens is een duidelijke structuur in deze vraagstelling aangebracht in dezelfde micro naar macro richting als binnen de probleemstelling. Zo kan tijdens de data-analyse gestructureerd te werk worden gegaan. Bij het inventariseren van de enquêtes is begonnen met het nummeren van de enquêtes. Tijdens het verwerken van de antwoorden is per vraag bekeken of de antwoorden ordinaal, naar interval/ratio of nominaal bekeken kunnen worden. Nadat de enquêtes genummerd en de interviews uitgetypt zijn, is de data in Excel ingevoerd. Op de horizontale lijn zijn de vragen neergezet en op de verticale lijn de respondenten en hun antwoorden om met behulp van filters kruisvergelijkingen te kunnen maken tussen de resultaten. In het codeboek van de Excel sheet worden de verschillende antwoordmogelijkheden op vragen verder toegelicht en de vragen aan de kernbegrippen gekoppeld om tijdens het analyseren van de data een duidelijk beeld te krijgen van de resultaten

Interview

Ook bij het opstellen van de interviewvragen wordt gekeken naar de kenmerken van de respondent en de kernbegrippen uit de vraagstelling. Na het afnemen van de interviews zijn deze uitgetypt in een transcript. Er is gekozen om een transcript te maken van de audio-opname van de interviews zodat de data gericht geanalyseerd

kan worden. Dit transcript doet dienst bij het coderen van de interviews. De resultaten van dit interview worden open/axiaal en selectief gecodeerd (Boeije, 2012). Het doel is om de resultaten ten aanzien van de topics die uit de deelvragen van de enquête voortkomen met die van het interview te vergelijken. Op deze manier wordt triangulatie toegepast door zowel het perspectief vanuit de medewerker van Vluchtelingenwerk Limburg in kaart te brengen als de ervaring van de Syrische statushouder (Boeije, 2012).

Hoofdstuk 4: Resultaten

Enquête

Kenmerken van de steekproef

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is volgens de mediaan 36 jaar met een deviatie van 10. Het kenmerk religie is met de centrummaat vastgesteld op het aantal moslims, waarbij de deviatie maar 1 is bij een bereik van 3, namelijk; Moslim, Christen of niet-gelovig. Er zijn ongeveer evenveel mannelijke als vrouwelijke respondenten waarvan alle vrouwen moslim zijn. 16% van de mannen geeft aan geen geloof aan te hangen. Het overgrote deel van de respondenten is getrouwd. Hier is niet specifiek op geselecteerd tijdens het benaderen van respondenten.

Sociale status

Wat meteen opvalt in de achtergrondkenmerken die met de enquête zijn verzameld, is dat enkele mensen hebben ingevuld een Syriër te zijn en ervoor hebben gekozen hun afkomst niet te vermelden. Bij afkomst is de afwijking van 2 met een bereik van 7, wat betekent dat er specifiek een overwegend Soennitische afkomst is zoals te zien in figuur 1. De respondenten zijn vooral van Soennitische afkomst. Er kwam ook vanuit één respondent de opmerking, dat er beter niet naar de afkomst gevraagd moest worden.

Afkomst	Niet ingevuld	Soennitisch	Ismaëlitisch	Anders: Syriër
Mannen	6	9	1	2
Vrouwen	2	11		2
Geslacht niet bekend	2	3		
Aantal	10	23	1	4

Figuur 1 Afkomst

De meeste Syrische statushouders zijn hoog opgeleid en een groot aantal heeft een universitaire opleiding. Echter is het zo, dat de Nederlandse erkenning van Syrische diploma's vrij laag ligt (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015). Het begrip "universiteit" heeft bij de Syriërs een andere inhoud dan bij Nederlanders. De gemiddelde tijd dat de respondenten in Nederland verblijven, varieert. De meerderheid van de respondenten is nieuw of al 2 jaar in Nederland. Slechts 5% van de respondenten is 6 jaar in Nederland. Enkele respondenten hadden al voldoende Nederlandse taalvaardigheid om de Nederlandse versie van de enquête in te vullen. Tijdens het invullen van de enquêtes was telkens een Arabische tolk aanwezig om woorden uit te leggen indien nodig.

Opleidingsniveau	Aantal
Basisonderwijs	15%
Middelbare school	26%
Hogeschool	15%
Universiteit	44%

Figuur 2 Opleidingsniveau steekproef

Belemmeringen in de motivatie voor integratie (deelvraag 1)

Er zijn tijdens de enquêtes verschillende vragen gesteld om te integratie motivatie te peilen bij de respondenten en waar dit mogelijk vandaan komt. Met motivatie wordt bedoeld hoe zeer men geneigd is of open staat voor (sociale) integratie. Een belangrijk cultureel verschil tussen de Syrische en de Nederlandse gaat over het tolereren van de seksuele geaardheid. In de Syrische cultuur is het een taboe om het te hebben over seksualiteit (Sharbrough, 2012). Er zijn respondenten die deze vraag open gelaten hebben, wat erop duidt dat het voor hen steeds taboe kan zijn. Het merendeel, 24 in totaal hebben aangegeven respect te hebben voor de tolerantie in Nederland voor ieders geaardheid. Men toont hier in feite begrip voor deze Nederlandse waarde.

Aantal van 25 - Ik respecteer de tolerantie die er in Nederland is voor seksuele geaardheid				
Tijd in Nederland (jaren)	Ja	Nee	Niet ingevuld	Eindtotaal
0	8	3	1	12
1	4		1	5
2	8	3	2	13
3	2	2	1	5
6	2			2
Eindtotaal	24	8	5	37

Figuur 3 Vraag over seksualiteit

De neiging om nieuwe Nederlandse informele contacten aan te gaan is gemeten met een schaalvraag vraag 8, *Ik voel mij geneigd om informele contacten¹ aan te gaan met vreemden*, waarbij 10 zeer geneigd is en 0 ontwijkend is. Het is opmerkelijk dat vooral dat moslimmannen met een universitaire opleiding het meest geneigd zijn nieuwe informele contacten aan te gaan met Nederlanders. Hierna komen moslimvrouwen met een universitaire opleiding. Hier komt het verschil in cultuur ook weer in naar voren. Mannen hebben in de Syrische cultuur een voorafgaande rol aan de vrouw (Sharbrough, 2012). Vrouwen met weinig educatie hebben vooral ontwijkend geantwoord. Om verder in te schatten hoe zeer deze rolverdeling van invloed is, werd op basis van geslacht vergeleken of vooral mannen of vrouwen Nederlanders vriendelijk en gastvrij vinden. Het resultaat is dat de rolverdeling hier relatief weinig tot geen invloed op heeft. Zowel mannen als vrouwen vinden Nederlanders vriendelijk en gastvrij.

Aantal van 7 - Ik vind Nederlandse mensen vriendelijk en gastvrij		Kolomlabels								Eindtotaal
Rijlabels		2	4	5	7	8	9	10	(leeg)	
(leeg)		1				1		3		5
Man						2	3	5	8	18
Vrouw		1		2		3	1	8		15
Eindtotaal		1	1	2	2	7	6	19		38

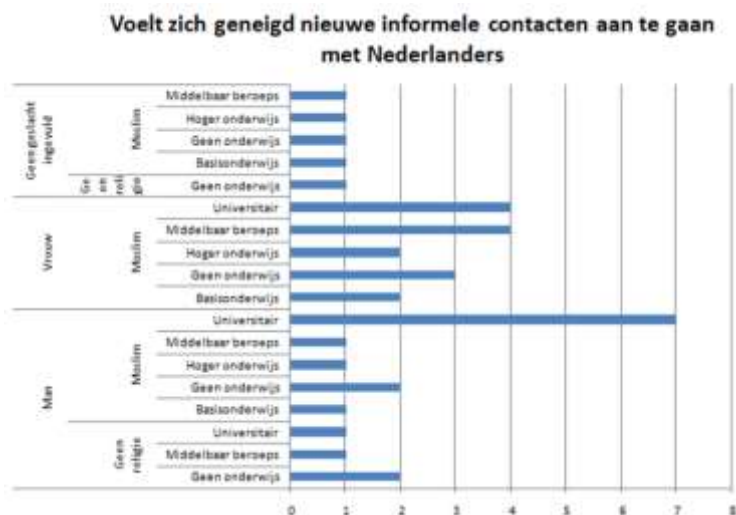
Figuur 4 Rolverdeling heeft weinig invloed op individuele indruk

Wat er nodig is voor participatie (deelvraag 2)

Net als bij de motivatie voor integratie, is er met verschillende vragen in de enquête gepeild hoe gemotiveerd de respondenten zijn om actief te participeren en waar en waarom zij dat wel of niet zijn. Ook hier is wegens het verschil in rolverdeling tussen man en vrouw bij de Syrische cultuur de reden voor een vergelijking qua geslacht. Het verschil tussen man en vrouw is namelijk bij participatie groter. Vooral vrouwen geven bij vraag 10, *Door aan buurtactiviteiten mee te doen krijg ik motivatie met nieuwe mensen een informele relatie aan te gaan*, dat buurtactiviteiten totaal niet bijdragen in het gemotiveerd raken om nieuwe mensen te leren kennen. Mannen vinden dit weer wel. Bij vraag 27 kunnen de respondenten aangeven wat zij nodig hebben om de kans te vergroten nieuwe informele contacten aan te gaan met Nederlanders. De meerderheid van de respondenten is van mening dat zij door het doen van werk en na het krijgen van meer uitleg over Nederlandse mensen eerder nieuwe

¹ Informele contacten en informele relaties zijn persoonlijke, spontane contacten zonder professionele hulp.

informele relaties zullen aangaan. De Syrische statushouders zijn dus gemotiveerd om professioneel aan de slag te gaan in Nederland en denken op die manier meer in contact te komen met Nederlanders. Volgens de literatuur heeft het gevoel van thuiskomen veel invloed op de motivatie. Deze is volgens de enquête gelijk tussen man en vrouw (Klaver, 2015). Het lijkt er op dat de man/vrouw verhouding vanuit de Syrische cultuur bepalend blijft tijdens de integratie en participatie. Mannen zijn meer geneigd om nieuwe informele contacten aan te gaan dan vrouwen.

Figuur 5 Opleidingsniveau en geslacht tegenover neiging informele contacten op te zoeken

Eigen omgang en voorstelling van integratie en participatie (deelvraag 2&3)

De enquête heeft aangetoond dat de respondenten op het moment van invullen vooral bij Vluchtelingenwerk Limburg zelf nieuwe informele contacten aangaan. Op de tweede plaats staat in het openbaar vervoer en op de derde plaats staat tijdens het uitgaan. Door meer uitleg te krijgen van de Nederlandse normen en waarden en het doen van werk krijgen de respondenten meer informele contacten volgens hen. Hiervoor moet volgens de respondenten de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg verbeterd worden. De begeleiders zorgen er volgens de respondenten voor dat zij zich thuis voelen in Nederland en voelen zich vrij genoeg om hun mening te mogen geven. De respondenten vinden echter dat er te weinig om hun mening gevraagd wordt door de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. Dit heeft te maken met het invullen van de basisbehoeften zoals beschreven in de zelfdeterminatie theorie (Deci & Ryan, 2002). Bij de vragen die peilen naar de professionaliteit en persoonlijke ondersteuning geeft de meerderheid van de respondenten aan dat er geluisterd wordt naar hun persoonlijke wensen en dat ze met al hun problemen bij de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg terecht kunnen. Ook voor het opdoen van nieuwe informele Nederlandse contacten.

Aantal van 13 - De medewerkers van Vluchtelingenwerk luisteren naar mijn persoonlijke wensen									
Rijlabels	2	4	5	6	7	8	9	10 (leeg)	Eindtotaal
Geen geslacht ingevuld		1			1			3	5
Man			1	1	3	2	3	7	17
Vrouw	2	1			1	1	2	8	15
Eindtotaal	2	2	1	1	5	3	5	18	37

Figuur 6 De respondenten voelen zich gehoord

Dit past binnen de huidige visie van Vluchtelingenwerk Limburg. Zij zetten het CODA model in om de cliënt eigen doelen te laten bepalen (Bloemen & Vloeberghs, 2012). Er is dus grote afhankelijkheid van Vluchtelingenwerk Limburg bij het sociaal integreren van de respondenten blijkt uit de enquête resultaten. De respondenten geven aan te weten dat er van hen verwacht wordt om nieuwe contacten aan te gaan, maar er is weinig stimulatie vanuit Vluchtelingenwerk Limburg om mee te doen aan buurtactiviteiten. De begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg zorgt er volgens de respondenten vooral voor dat Syrische statushouders zelfverzekerder worden, materiële steun krijgen en gemotiveerd worden om mensen te leren kennen.

Aantal van 21 - Ik heb de mogelijkheid om mijn mening te geven over de begeleiding van Vluchtelingenwerk				
Rijlabels	Geen	Ja	Nee	Eindtotaal
Geen geslacht ingevuld		4	1	5
Man	1	11	5	17
Vrouw		12	3	15
Eindtotaal	1	27	9	37

Figuur 7 Vergelijking tussen mening geven en om een mening gevraagd worden

Aantal van 22 - Er wordt om mijn mening gevraagd over de begeleiding van Vluchtelingenwerk				
Rijlabels	Geen	Ja	Nee	Eindtotaal
Geen geslacht ingevuld		3	1	4
Man		3	14	17
Vrouw	1	3	9	13
Eindtotaal	1	9	24	34

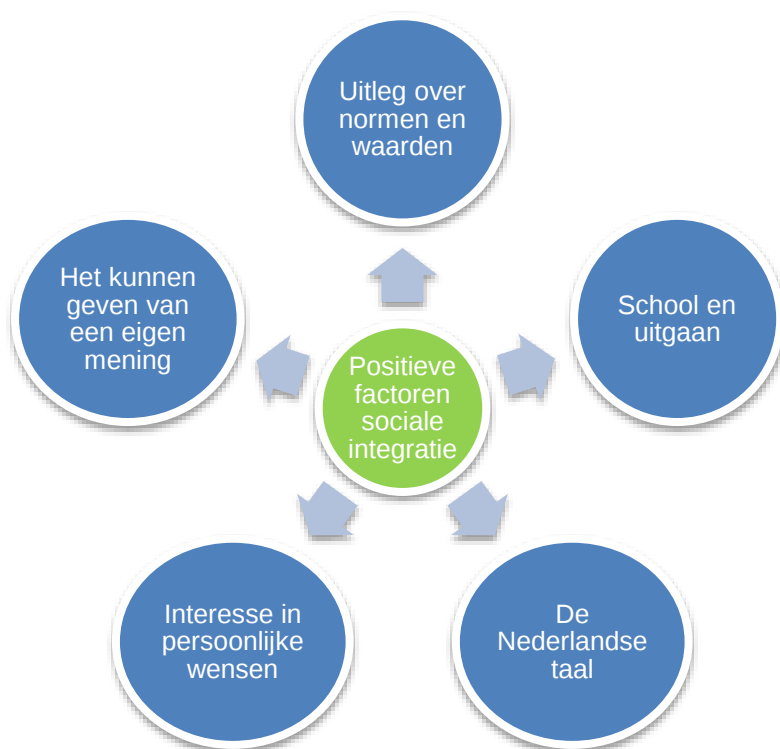
Interviews (ondersteunend aan deelvraag 3)

Reflectie op de begeleiding

Uit de interviews met de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg is naar voren gekomen dat zij tijdens de overdracht van de maatschappelijke begeleiding binnendienst naar de maatschappelijke begeleiding op kantoor de Syrische Statushouder vragen wat ze van de begeleiding tot dan toen gevonden heeft. Dit is nog niet ingevoerd dus wellicht dat de cijfers van vraag 22 veranderen na de invoering van deze overdracht.

Uit de antwoorden tijdens de interviews die bij de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg zijn afgenomen, blijkt dat zij ervaren dat Syrische statushouders moeten leren omgaan met het feit dat zij veel stappen terug moeten doen in hun persoonlijke situatie. Volgens de respondenten zijn Syrische statushouders een volgens Syrische begrippen luxe levensstijl gewend en hebben zij een hoge opleiding genoten in hun thuisland. Zij ondervinden volgens de respondenten veel frustratie omdat ze beginnen met een uitkering en een inrichtingskrediet waarmee zij nauwelijks kunnen rondkomen terwijl zij het in Syrië voorheen erg goed hadden. Zoals respondent 1 aangeeft: "Ja het belangrijkste is dat zij Syrische vluchtelingen zijn. In Syrië verschilt de levensstandaard niet heel veel van die van Nederland. Ze hebben een hoge levensstandaard en dat betekent dus eigenlijk dat de frustratie waar zij tegenaan lopen is dat zij met heel weinig geld weer van onderaan moeten beginnen. Zij zijn vrij zelfredzaam. Dat is het probleem niet maar de frustratie is er vaak dat zij heel veel stappen terug moeten doen en weer op een nulpunt moeten beginnen en daar hebben zij vaak heel veel moeite mee. Dus wat hebben ze nodig om zich hier thuis te voelen? Dat is een lastige vraag. Ik denk dat ze met respect behandeld (willen) worden. Dat heeft iedereen wel maar de Syriërs die hebben dat nog eens extra. En duidelijkheid. Duidelijkheid wat kan en wat niet kan."

Door deze frustraties ontstaan soms conflicten met de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. Respondent 2 vindt dat sommige Syrische statushouders ‘lastiger zijn’ omdat: " ..met hun gedachte, met hun mening. Ze willen alleen maar wat in hun gedachte is. Dat willen ze niet begrijpen of accepteren dat het anders was. Ik wil dat hebben, ik wil dit hebben. Ja dat werkt zo niet. Moet je geduld hebben. Ja mettertijd komt het wel in orde maar eerst moet je overleven." De medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg geven aan dat binnen de begeleiding vooral op de verplichte inburgeringscursus en de taal wordt geconcentreerd. Respondent 2 geeft aan dat hij zijn cliënten adviseert en dingen vooral zelf dingen wil laten doen: " Laat ze zien hoe iets kan geregeld worden of kan gedaan worden door zelf te doen en niet alles voor hen te doen maar door hen alles zelf te laten doen. En aan de andere kant probeer ik ook contact te maken met de burens van hen. Dat is heel belangrijk eigenlijk dat ze zelf in contact komen met op alle gebieden en met alle instanties dat werkt makkelijker en sneller. Wordt er sneller geïntegreerd." De normen en waarden komen volgens de medewerkers gaandeweg vanzelf tijdens de sociale interacties die de Syrische statushouders hebben met instanties en hun omgeving. Volgens hen moet vooral gelet worden op de vraag achter de vraag van de cliënten, zoals respondent 1 aangeeft: "Een vluchteling heeft een vraag en door die vraag te beantwoorden komen die waarden en normen naar voren. Dus dat is heel belangrijk. Maar de taalcoach gaat ook op zoek als de vluchteling eenzaam is of hij komt zijn huis niet uit. Dan kijkt de taalcoach ernaar hoe we dat kunnen veranderen?". Deze zaken dragen volgens de respondenten het meest bij aan de sociale integratie.

Figuur 8 een samenvatting van de factoren die positief bijdragen aan Sociale integratie

Hoofdstuk 5. Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de resultatenanalyse kan geconcludeerd worden dat het gevoel van thuiskomen zorgt voor een interactie van persoonlijke belangenbehartiging en ondersteuning door anderen. Het gevoel van thuiskomen wordt vaak ervaren wanneer er in de sociale situatie van een Syrische statushouder voldaan wordt aan psychologische behoeften zoals affectieve ondersteuning (Bandura A. , 1995). Uit de steekproef blijkt dat de Syrische statushouders tevreden zijn over de begeleiding die zij krijgen van Vluchtelingenwerk Limburg, maar dat zij meer ondersteuning nodig hebben om gemotiveerd te worden voor het aangaan van nieuwe informele contacten met Nederlanders. Syrische statushouders ervaren interne belemmeringen op gebied van motivatie en psychologisch welzijn maar ook externe belemmeringen zoals het onbekend zijn met de normen en waarden van Nederlanders en ‘hoe het werkt’ in Nederland.

Deelvraag 1: Welke factoren dragen bij aan het zelfstandig opdoen van nieuwe contacten?

Informele contact worden volgens Syrische statushouders vooral opgedaan bij het uitgaan of op school. Door ondersteuning van Vluchtelingenwerk Limburg komen zij het meest in contact met nieuwe Nederlandse mensen. De Syrische statushouders geven aan dat zij meer uitleg nodig hebben over de Nederlandse normen en waarden om meer informele contacten te kunnen opdoen. Vluchtelingenwerk Limburg stimuleert volgens hen vooral de neiging nieuwe informele contacten te maken. Het is belangrijk dat zij stellen dat Vluchtelingenwerk Limburg deze neiging stimuleert omdat dit laat zien dat de huidige begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk Limburg al een directe invloed heeft op de motivatie van de Syrische statushouders om nieuwe informele contacten aan te gaan. De Nederlandse mensen zijn volgens de Syrische statushouders gastvrij en vriendelijk. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het afhangt van het psychologisch welzijn en de motivatie van de Syrische statushouder zelf om nieuwe informele contacten aan te gaan. Deze correlatie tussen psychologisch welzijn en motivatie kan worden onderstreept door de zelfdeterminatietheorie en de theorie van David Pinto zoals in het theoretisch kader beschreven. In deze theorieën wordt aangegeven dat mensen uit een fijnmazige cultuur erg groepsgebonden zijn en er kernpsychologische behoeften vervuld moeten worden zoals verbondenheid om een psychologisch welzijn te ervaren (Pinto, 2007) (Deci & Ryan, 2002).

Deelvraag 2: Wat hebben de Syrische statushouders in de huidige ondersteuning door Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk nodig?

Op de vraag of de Syrische vluchtelingen zich thuis voelen in Nederland nu zij een woning hebben gekregen, geeft de respondentengroep met een gemiddelde hoog cijfer van 8,4 aan dat dit zo is. Dat de respondenten een plek voor zichzelf hebben in Nederland zal hierin zwaar meewegen. Op de vraag hoe regelmatig de respondent zich anders behandeld voelt dan anderen blijkt dat dit slechts zelden is. Het gevoel om erbij te horen en hetzelfde behandeld te worden kan ervoor zorgen dat intrinsieke motivatie ontwikkeld wordt bij de respondent om informele contacten aan te gaan. Door in contact te komen met een nieuwe samenleving wordt er volgens Robert Putnam (Putnam, Leonardi, & Nanetti, 1994) gewerkt aan een sociaal kapitaal dat zorgt voor een zorgzame omgeving in Nederland waarin men elkaar informatie geeft over alledaagse zaken en elkaar helpt dingen te begrijpen (Sharbrough, 2012).

Er kan op basis van de resultaten van dit onderzoek worden vastgesteld dat Syrische statushouders er behoefte aan hebben hun mening over de begeleiding te kunnen geven. Dit geeft een gevoel van 'erbij horen' ofwel een 'sense of belonging' zoals dat volgens de zelfdeterminatietheorie vereist is voor psychologisch welzijn (Deci & Ryan, 2002) (Barnes, 2001). Syrische statushouders hebben de indruk dat er zeker geluisterd wordt naar hun persoonlijke wensen maar zijn wel van mening dat meer uitleg nodig is over Nederlandse normen en waarden om sneller informeel contact aan te kunnen gaan. Uit de interviews met de medewerkers komt naar voren dat er bij de Syrische statushouders vooral veel frustratie is vanwege het feit dat Syrische statushouders vaak veel stappen terug moeten doen wanneer zij met de grote mate aan zelfbeschikking geconfronteerd worden nadat zij een woning krijgen toegewezen binnen de gemeente. Dat kan ervoor zorgen dat gevoelens van verdriet, angst, heimwee en pijn als gevolg van trauma's terugkomen (Veldman, 1997). Medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg stellen dat de teruggang van de hoge levensstandaard die Syrische statushouders in het land van herkomst hadden naar situatie waarin men alles opnieuw moet opbouwen, een grote bron van ergernis kan zijn. Deze teruggang in levensstandaard kan leiden tot een lagere motivatie. Het is van belang om te kijken naar de opening die copingsvaardigheden kan creëren door bemiddelende factoren in te schakelen zoals aandachtsbesteding en acceptatie (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014). Vooral bij vrouwelijke Syrische statushouders worden nieuwe informele contacten aangegaan omdat zij het gevoel hebben dat dit van hen wordt verwacht (Von der Dunk, 2007).

Deelvraag 3: Bij welke copingsvaardigheden heeft de Syrische statushouder extra ondersteuning nodig om een sociaal netwerk op te kunnen bouwen?

Wat tijdens de interview- en enquêteresultaten vooral naar voren komt is dat er op het gebied van normen en waarden veel kansen zijn om de Syrische statushouders te motiveren om te integreren. De Syrische statushouders geven aan dat de huidige begeleiding op materieel gebied en motivatie voldoende is, maar dat zij meer uitleg nodig hebben over de Nederlandse normen en waarden. Het reguleren van emoties en het vertrouwen hebben in het eigen vermogen zijn van belang om hiermee om te kunnen gaan (Bandura A. , 1994). Tijdens de interviews komt naar voren dat er vrijwel geen focus is op de Nederlandse normen en waarden en dat vooral wordt gekeken naar het regelen van praktische zaken en het leren van de taal. Dit zorgt voor een lage stimulans van intrinsieke motivatie die juist nodig is om een psychologisch welzijn te bereiken (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014). Normen en waarden komen volgens de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg vanzelf naar voren in de gesprekken tussen de medewerkers en de Syrische statushouders tijdens de begeleiding. De medewerkers hebben duidelijk aangegeven dat de mening van de Syrische statushouder over de begeleiding meer aan bod moet komen. Hiervoor is al een vraag opgenomen in de overdrachtsprocedure tussen de maatschappelijke ondersteuning binnendienst en de maatschappelijke ondersteuning op het kantoor. Binnen deze overdracht wordt in de toekomst gevraagd wat de Syrische statushouder van de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg vond. Dat betekent dat er in de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg een ontwikkeling is naar het vervullen van de psychologische behoeftes van de cliënten, om bij te dragen aan het psychologisch welzijn (Bandura A. , 1994) (Choenarom, Williams, & Hagerty, 2005). Het beeld dat de Syrische statushouder heeft van zijn positie in de samenleving wordt door de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg in kaart gebracht. Dit vormt de basis voor de motivatie bij de Syrische statushouder om sociaal kapitaal op te bouwen (Putnam, Leonardi, & Nanetti, 1994).

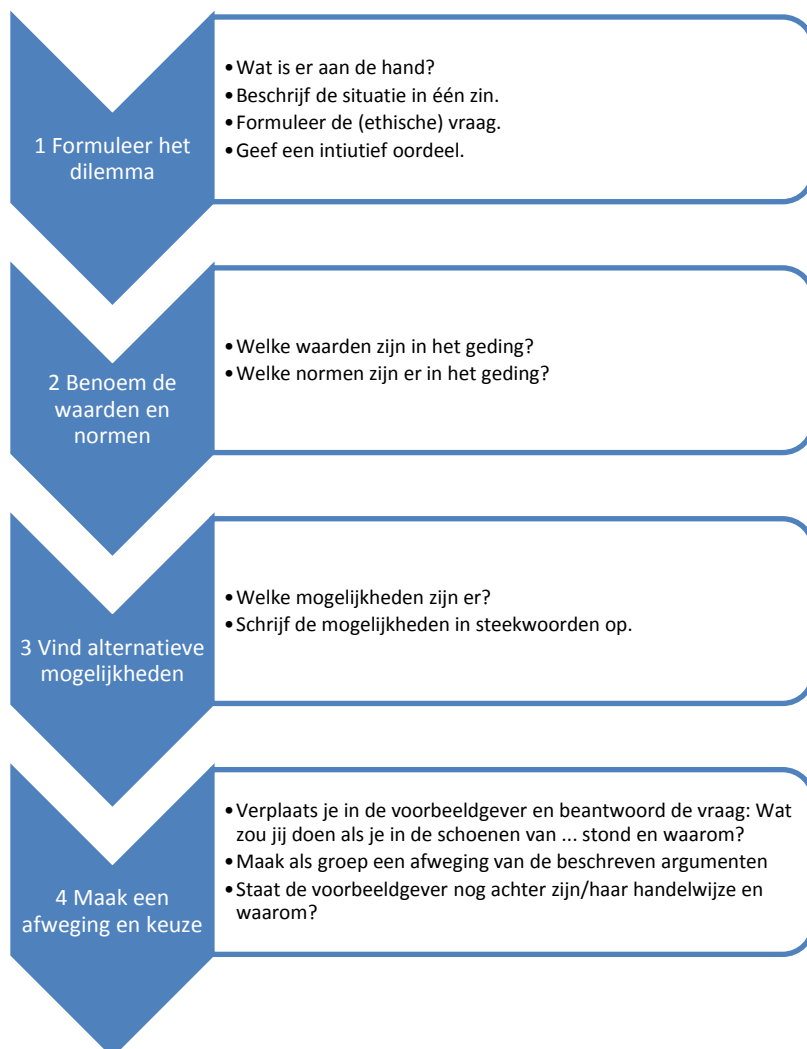
Hoofdvraag: In hoeverre kan de werkwijze van Vluchtelingenwerk Limburg aansluiten op de behoeften van Syrische statushouders voor het bevorderen van hun sociale integratie inde regio Midden-Limburg?

Positieve zaken factoren die naar voren zijn gekomen zijn bijvoorbeeld het saamhorigheidsgevoel, mee mogen doen in de samenleving, participatie en uitleg over normen en waarden zijn zaken waar binnen de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg naar gekeken moet worden. De ondersteuning die Syrische statushouders nodig hebben, ligt vooral bij het opnieuw opbouwen van een saamhorigheidsgevoel en het herstel van het psychisch welzijn. Deze factoren beïnvloeden de neiging om nieuwe informele contacten met Nederlanders aan te gaan positief.

Op grond van dit onderzoek is aan te bevelen aan de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg meer uitleg te geven over de normen en waarden van Nederlanders. Het begrip wat de Syrische statushouders krijgen voor de Nederlandse gebruiken zorgt voor een gevoel van verbondenheid en draagt positief bij aan de intrinsieke motivatie van de Syrische statushouders (Bandura A. , 1994) (Putnam, Leonardi, & Nanetti, 1994). Dat Vluchtelingenwerk Limburg recent is begonnen naar de mening te vragen van de Syrische statushouders tijdens de begeleiding, laat zien dat men wil werken aan het psychologisch welzijn en dat er gezocht wordt naar een manier om dit te bereiken (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014).

5.1 Aanbeveling

Voor het inkaderen en inzetten van de factoren die bijdragen aan het zelfstandig opdoen van informele contacten kan de dilemmamethode worden ingezet. Volgens de dilemmamethode van Manschot en van Dartel (2003) is zorg onlosmakelijk verbonden met ethiek (Manschot, et al., 2003). Het belang van de dilemmamethode ligt in het expliciet benoemen van de normen en waarden binnen de zorg. Hiermee wordt er binnen het dilemma een aanknopingspunt gevonden en kunnen de waarden en normen een waardepatroon vormen. Volgens Manschot en van Dartel (Manschot, et al., 2003) spelen het perspectief van de zorgverlener, de organisatie en de cliënt hierbij een rol. De Syrische vluchtelingen geven aan dat er behoefte is aan meer uitleg over de normen en waarden van Nederlanders terwijl de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg aangeven dat normen en waarden uiteindelijk vanzelf ter sprake komen. De dilemmamethode kan een hulpmiddel zijn voor de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg. De dilemmamethode werkt vanuit de vraag hoe verschillende normen en waarden een rol spelen tijdens een bepaalde situatie (of dilemma) en welk inzicht helpt tot een afweging te komen die meer draagvlak heeft. De dilemmamethode heeft een structuur van 4 stappen.

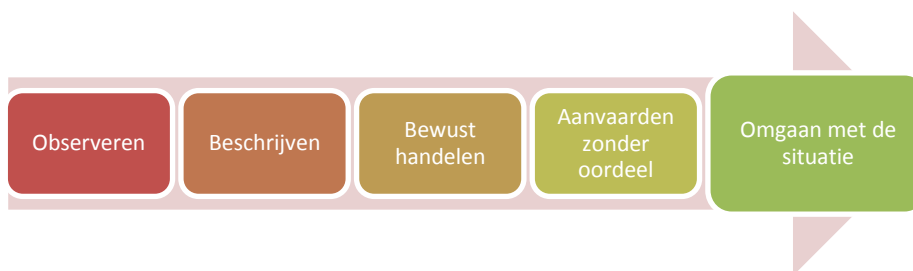
Figuur 90 Dilemmamethode (Manschot, et al., 2003)

Door de dilemmamethode te gebruiken, kunnen niet alleen de verschillen in normen en waarden tussen de Syrische statushouders en Nederlanders uiteengezet worden, er kan ook gekeken worden naar mogelijkheden voor een ethisch verantwoorde actie. Daarom draagt de dilemmamethode concreet bij aan de begeleiding die Syrische statushouders nodig hebben bij het opbouwen van een sociaal netwerk. Uit de resultaten (figuur 26 en 27) blijkt namelijk dat het overgrote deel van de respondenten meer inzicht wil hebben in de Nederlandse normen en waarden.

Mindfulness

Om de Syrische statushouders zichzelf te laten leren omgaan met hun nieuwe uitdaging in Nederland kan Mindfulness ingezet worden. Volgens de theorie van Edward Deci en Richard Ryan (Deci & Ryan, 2002) en volgens onderzoek is het zo dat mensen met traumatische problematiek erbij gebaat zijn copingvaardigheden aan te leren (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014). Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer inzicht in copingsvaardigheden en mogelijkheden om de Syrische statushouders hierin te begeleiden. De mindfulness methode is een geschikt hulpmiddel dat medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg tijdens de begeleiding van Syrische statushouders zouden kunnen gebruiken (Lumberto, Cotton, McLeish, Mingione, & O'Bryan, 2014).

Het mindfulness principe richt zich op 4 vaardigheden die de cliënt aanleert:

Figuur 41 Mindfulness skills (Deci & Ryan, 2002)

De vaardigheid om gebeurtenissen op te merken zoals ze zich op dat moment voordoen, is de eerste stap die men zet binnen mindfulness. Men begint de gebeurtenissen naar eigen vermogen te beschrijven of te 'labelen' in korte woorden of uitdrukkingen. Hierdoor kan met volledige aandacht voor de situatie bewust en zonder oordeel gehandeld worden. De situatie kan dan eenvoudiger worden geaccepteerd en er ontstaat bij het individu een houding van openheid en nieuwsgierigheid. Met deze houding kan men zich weerhouden van het beoordelen of het willen veranderen van situaties (Deci & Ryan, 2002).

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de keuze hoe de respondenten met bepaalde situaties omgaan, beïnvloedt kan worden door hun achtergrond (figuur 16, 18, en 23). Het ontwikkelen van een houding van openheid en nieuwsgierigheid kan gedaan worden door Syrische statushouders de mindfulness vaardigheden aan te leren. Zij kunnen deze vaardigheden gebruiken om te leren omgaan met hun nieuwe omgeving in Nederland en het integratieproces.

Hoofdstuk 6. Discussie

In Nederland is het een vereiste voor een vluchteling om te integreren en te participeren. Daarom is het voor Vluchtelingenwerk Limburg van belang om in kaart te brengen hoe de begeleiding kan aansluiten op de behoeften van de Syrische statushouders en kan bijdragen aan sociale integratie. Het is een maatschappelijk relevant onderwerp, vanwege de grote instroom van Syrische vluchtelingen in de afgelopen jaren (Factsheet Syrische vluchtelingen, 2015). Bij de probleemanalyse in dit onderzoek wordt erop gewezen dat het voor de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg wenselijk is om meer inzicht te krijgen in wat de Syrische statushouders nodig hebben om sociaal te integreren en welke copingsvaardigheden bij de Syrische statushouders nodig zijn. Of dit daadwerkelijk zorgt voor een betere integratie van de Syrische statushouders, kan met dit onderzoek niet vastgesteld worden. Er kan op basis van dit onderzoek wel de conclusie getrokken worden dat Syrische statushouders meer uitleg willen en nodig hebben over hoe de Nederlandse normen en waarden zijn. De nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning stelt dat bij hulpverlening vooral gekeken moet worden naar de eigen kracht van de cliënt. Dit heeft effect op de manier waarop maatschappelijke instellingen met hun cliënten omgaan. Dit heeft ook invloed op een organisatie die maatschappelijke ondersteuning biedt, zoals Vluchtelingenwerk Limburg. De analyse van dit onderzoek heeft in kaart gebracht hoe de respondenten binnen de steekproef denken over de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg. Deze resultaten zijn gebaseerd op de ervaringen van verschillende Syrische statushouders, die ieder een persoonlijke ervaring met Vluchtelingenwerk Limburg hebben. Het staat ter discussie of er binnen de steekproef vooral mensen zijn geweest met positieve ervaringen met de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg.

De doelstelling van dit onderzoek was om door middel van kwantitatief onderzoek vast te stellen wat de Syrische statushouders nodig hebben aan ondersteuning bij hun sociale integratie binnen Nederland en welke factoren hier volgens hen het meeste invloed hebben op de sociale integratie. Het kwantitatief onderzoek is gecombineerd met kwalitatief onderzoek onder de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg om hun huidige visie en ervaringen in kaart te brengen. De conclusie van dit onderzoek is dat meer aandacht besteed moet worden aan het uitleggen van de Nederlandse gebruiken, normen en waarden en het aanleren van copingsvaardigheden bij de Syrische statushouders. Uit de resultaten blijkt dat de Syrische statushouders denken dat zij daardoor eerder geneigd zullen zijn nieuwe informele contacten aan te gaan met Nederlandse mensen. Op die manier bouwen ze hun in Syrië verloren sociale kapitaal weer op. Er is tijdens het onderzoek voor gekozen om via een enquête de ervaringen en mening van de Syrische statushouders te inventariseren, zodat hieruit een concreet resultaat naar voren komt. Er is voor gekozen om semigestructureerde interviews af te nemen bij de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg om data over specifieke topics te kunnen verzamelen. Dit kan ook met een enquête, maar bij de medewerkers is het belangrijk om door te kunnen vragen over maatregelen binnen de begeleiding zodat er een bruikbare aanbeveling geformuleerd kan worden.

6.1 Betekenis en bruikbaarheid

De praktische bruikbaarheid van het onderzoek wordt bepaald door de onderzoeksthema's en hoe de resultaten concreet inzicht bieden in de huidige praktijksituatie. De operationalisering door de kernbegrippen om te zetten in deelvragen in de enquête is een belangrijk gegeven binnen dit onderzoek om de resultaten te kunnen herleiden naar het theoretisch kader van het onderzoek en de doelstelling. De interne validiteit is groot omdat de vragen goed aansluiten op het onderzoeksthema. Vooraf is bij de coördinatrice van Vluchtelingenwerk Limburg nagegaan hoeveel Syrische statushouders er in Limburg zijn. Het totaal aantal Syrische statushouders per gemeente onder het beheer van Vluchtelingenwerk Limburg is 994 (Rijksoverheid, 2015). De genomen steekproef binnen de onderzoekspopulatie van 40 Syriërs is relatief klein vanwege de onderzoeksdeadline. Hierdoor is de externe validiteit minder sterk. Een bijkomende factor die bevorderlijk is voor de externe validiteit is het gegeven dat de medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg zelf geïnterviewd zijn en hun perspectief gevraagd is. De medewerkers hebben de kans gehad om de genomen maatregelen binnen de begeleiding toe te lichten tijdens de semigestructureerde interviews. Hierbij hebben de medewerkers hun inbreng gegeven over de factoren waarmee zij denken dat sociale integratie gestimuleerd wordt binnen de huidige begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg.

6.2 Sterkte-zwakteanalyse

Bij dit onderzoek is geprobeerd in kaart te brengen welke ondersteuning de Syrische statushouders nodig hebben bij hun sociale integratie in Nederland. De motivatie voor dit onderzoek is ontstaan naar aanleiding van de actuele sociale integratie van Syrische vluchtelingen in Nederland. Door de ingrijpende veranderingen in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, waarin bepaald is dat hulpverleners burgers vanuit hun eigen kracht moeten ondersteunen, is het van belang om in kaart te brengen binnen de begeleiding die Vluchtelingenwerk Limburg heeft op gebied van sociale integratie van Syrische statushouders. Een zwak punt van dit onderzoek is dat sommige respondenten sommige vragen niet hebben beantwoord. Het deert de validiteit van de steekproef echter niet, omdat dit deel van de respondenten zeer klein is. Een ander zwak punt is de vertaling van de enquête in het Arabisch en de vertaling van de enquête voor de respondenten door de ingezette tolken. Het is moeilijk te beoordelen of de interpretatie van de vragen en stellingen op dezelfde manier zijn uitgelegd aan de respondenten zoals ze in het onderzoek bedoeld zijn. Dit is mondeling met de tolken besproken maar de daadwerkelijke opvatting bij de respondent per onderdeel is een zwak punt binnen het onderzoek. Een grotere steekproef hadden de populatie beter kunnen vertegenwoordigen, maar de huidige steekproef is voldoende toereikend om de doelgroep van Syrische statushouders in Midden-Limburg te kunnen vertegenwoordigen.

Het is mogelijk dat er sociaal-wenselijk geantwoord is op de vragen en stellingen uit de enquête. De uitkomst in de resultaten laten echter zien dat dit niet het geval is omdat er veel deviatie te zien is tussen antwoorden op vragen. Daardoor zijn de resultaten van de enquête betrouwbaarder. Een sterk punt van het onderzoek is dat de coördinatrice van Vluchtelingenwerk Limburg heeft deelgenomen aan het onderzoek door middel van een interview. Door haar overkoepelende functie, brede taakstelling en ruime werkervaring bij Vluchtelingenwerk Limburg is een goed inzicht gegeven van de huidige begeleiding door Vluchtelingenwerk Limburg. Een ander sterk punt van het onderzoek is dat de resultaten betrouwbaar zijn omdat de onderdelen

concreet en kernachtig geformuleerd zijn. Hierdoor is het mogelijk om directe resultaten aan de vraagstelling te koppelen.

Bibliografie

- Baarda, D. B., Goede, M. P., & Kalmijn, M. (2007). *Basisboek enquêteren: handleiding voor het maken van een vragenlijst en het voorbereiden en afnemen van enquêtes*. Wolters-Noordhoff.
- Bakker, A., & Bode, J. (2015, 12 16). Gemeentehuis Geldermalsen 'slagveld'. Geldermalsen: Telegraaf.nl.
- Baltussen, C. (2012). *Beleidsplan Vluchtelingenwerk Limburg 2013-2016*. Vluchtelingenwerk Limburg.
- Baltussen, C., & Beckers, F. (2012). *Vluchtelingenwerk Limburg Jaarverslag 2012*. Vluchtelingenwerk Limburg.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. John Wiley & Sons.
- Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy Changing Societies*. Cambridge University Press .
- Barnes, D. (2001). Resettled Refugees' Attachment to their Original and Subsequent Homelands: Long-term Vietnamese Refugees in Australia. *Journal of Refugee Studies* , 394-411.
- Bloemen, E., & Vloeberghs, E. (2012). *Gun ons de tijd...* Vluchtelingenwerk Nederland.
- Boeije, H. (2012). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Bolt, G., & ter Maat, R. (2005). Participatie in de buurt. *Voor de volkshuisvesting* , 56-62.
- Brettschneider, E., & Wilken, J. (2007). *Hoezo, een netwerk? Onderzoek naar de aandacht voor sociale netwerken in de verstandelijke gehandicaptenzorg*. Uitgeverij SWP / Kenniscentrum Sociale Innovatie.
- Brinkman, J. (2009). *Voor de verandering*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Cappo, D. (2003). Social inclusion, participation and empowerment. *ACOSS Info Papers* , 6.
- Choenarom, C., Williams, R., & Hagerty, B. (2005). The Role of Sense of belonging and Social Support on Stress and Depression in Individuals with Depression. *Archives of Psychiatric Nursing* , 18-29.
- Coenders, M., Lubbers, M., & Scheepers, P. (2004). *Weerstand tegen scholen met allochtone kinderen*. Nijmegen: Radboud University.
- Coolsaet, R. (2016). Leven met en na 22/3. *Samenleving en politiek* , 10-16.
- Deci, E., & Ryan, R. (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester : University Rochester Press.
- den Boon, M. (2015). *De invloed van Marteling en Somatische Comorbiditeit op Behandelverloop van Asielzoekers en Vluchtelingen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Dit moet u weten om het conflict in Syrië te begrijpen*. (2015, 9 21). Opgeroepen op 1 21, 2016, van <http://www.nu.nl/syrie/4130359/moet-u-weten-conflict-in-syrie-begrijpen.html>
- Engbersen, G. (2003). De armoede van sociaal kapitaal. *Economisch Statistische Berichten* , 12.

- Entzinger, H. (2014). Bootvluchtelingen stellen solidariteit in EU op de proef. *Demos* , 1 - 8.
- EP-Nuffic. (2015). *Het Syrische onderwijssysteem beschreven en vergeleken met het Nederlandse*. Den Haag: EP-Nuffic.
- ethicas.nl*. (2016, 4 2). Opgeroepen op 4 2, 216, van Autonomie: <http://www.ethicas.nl/1/2/3/autonomie.html>
- (2015). *Factsheet Syrische vluchtelingen*. Beilen: Pharos uitgevers.
- Felten, H. (2016). *Rainbows & Refugees*. Utrecht: Movisie.
- Graus, T. (2016). *Groei islamfobie: feit of fabel?* Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Hortulanus, D. R. (2004). Het belang van de Wet maatschappelijke ondersteuning. *Maatschappelijk Ondernemers Groep* , 11.
- Huisvesting van vluchtelingen*. (2016, 5 2). Opgeroepen op 5 2, 2016, van vluchtelingenwerk.nl: <http://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/huisvesting>
- Huisvesting vergunninghouders*. (2016, 5 2). Opgeroepen op 5 2, 2016, van coa.nl: <https://www.coa.nl/nl/voor-gemeenten/huisvesting-vergunninghouders>
- Invoering WMO. (2013, oktober 21). *Invoering WMO*. Opgeroepen op oktober 21, 2014, van www.invoeringwmo.nl: <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/bakens-welzijn-nieuwe-stijl>
- Kant, I. (2006). *Kritiek van de praktische rede*. Boom.
- Klaver, J. (2015). Een verblijfsvergunning, maar dan? *Vluchtelingen in Europa* , 101-113.
- Klop, C. (1999). Religie of etniciteit als bindmiddel? *Migrantenstudies* , 246-254.
- Lauriks, S., Buster, M., de Wit, M., van de Weerd, S., Theunissen, V., Schonenberger, M., et al. (2013). *Zelfredzaamheid-Matrix*. Amsterdam: GGD Amsterdam.
- Lumberto, C., Cotton, S., McLeish, A., Mingione, C., & O'Bryan, E. (2014). Mindfulness skills and emotion regulation: the mediating role of coping self-efficacy. *Mindfulness* , 373-380.
- Malmström, C., & Guterres, A. (2016). *UNHCR.nl*. Opgeroepen op 2 3, 2016, van 60 jaar Vluchtelingenverdrag van Genève: Europa moet vasthouden aan zijn waarden: http://www.unhcr.nl/no_cache/print/search-find/zoeken/artikel//60-jaar-vluchtelingenverdrag-van-gen.html
- Manschot, H., van Dartel, H., Graste, J., Steinkamp, N., Bolt, I., Kanne, M., et al. (2003). *In gesprek over goede zorg*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- Maslow, A., Frager, R., & Cox, R. (1970). *Motivation and personality*. New Yorl: Harper & Row.
- Michalowski, I. S. (2006). *Nieuwkomers integreren: een vergelijkende evaluatie van lokale programma's in Münster en Enschede*. Enschede: Universiteit Twente .

- Mooren, J.-H. (2016). *Abraham Maslow (1908 - 1970)*. Opgeroepen op 7 6, 2016, van [humanistischecanon.nl: http://www.humanistischecanon.nl/humanistische_psychologie/maslow](http://www.humanistischecanon.nl/humanistische_psychologie/maslow)
- Mulders, J., & Tuk, B. (2016). *Syrische nieuwkomers in de gemeente*. Utrecht: Pharos.
- Nickerson, A., Bryant, R., Brooks, R., Steel, Z., Silove, D., & Chen, J. (2011). The Familial Influence of Loss and Trauma on Refugee Mental Health: A Multilevel Path Analysis. *Journal of Traumatic Stress* , 25 - 33.
- Nijs, Y., & Kapteijns, L. (2015, 10 21). Asielzoekersdebat Steenbergen: agressieve sfeer, boegeroep en middelvingers. STEENBERGEN: Omroep Brabant.
- Oomkes, F., & Garner, A. (2011). *Communiceren* (2e druk ed.). Den Haag: BOOM LEMMA.
- Over COA. (2016, 2 5). Opgeroepen op 2 5, 2016, van COA.NL: <https://www.coa.nl/nl/over-coa>
- Pinto, D. (2007). *Interculturele communicatie: Een stap verder*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Poelmans, P., & Severijnen, O. (2013). *De APA-richtlijnen*. Bussum: Coutinho.
- Putnam, R., Leonardi, R., & Nanetti, R. (1994). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton university press.
- Rengers, N., Geerlings, P., & Cortooms, R. (2015). *Meedoen. Een onderzoek naar participatie, welbevinden en begeleiding van hervestigde vluchtelingen*. 2015: Centraal Orgaan opvang Asielzoekers.
- Reulink, N., & Lindeman, L. (2015). *Dictaat kwalitatief onderzoek*. Nijmegen: Radboud University.
- Rijksoverheid. (2015, 04 10). *Taakstelling huisvesting vergunninghouders per gemeente 2e helft 2015*. Opgeroepen op 5 19, 2016, van [rijksoverheid.nl: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2015/04/10/taakstelling-huisvesting-vergunninghouders-per-gemeente-2e-helft-2015](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2015/04/10/taakstelling-huisvesting-vergunninghouders-per-gemeente-2e-helft-2015)
- Samuel, M. (2014, 8 20). *groene.nl*. Opgeroepen op 2 2016, 2, van Syrische vluchtelingen bereiken Nederland vaak na een rampzalige reis: <http://www.groene.nl/artikel/we-kunnen-iets-bijdragen-aan-het-land>
- Sharbrough, C. (2012). *The Middle East: a guide to politics, economics, society, and culture*. London en New York: Routledge.
- Steyaert, J., & Kwekkeboom, R. (2012). *De zorgkracht van sociale netwerken*. MOVISIE.
- Van den Broeck, A., Vansteenkiste, M., De Witte, H., Lens, W., & Andriessen, M. (2009). De Zelf-Determinantie Theorie. *Gedrag & Organisatie* , 316-334.
- Van der Veen, M., & Goijarts, F. (2014). *Motiverende gespreksvoering voor sociaalagogisch werk*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Van Ee, E., Hein, I., Bala, J., & Mooren, T. (2014). Multifamily Therapy met vluchtelingengezinnen: van oorlog naar veiligheid. *Kind & Adolescent* , 205-215.

van Regenmortel, T. (2009). Empowerment als uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice* , 22-42.

Veldman, W. (1997). Oorlogstrauma bij vluchtelingen uit de frontlinies. *Tijdschrift voor Psychotherapie* , 144-157.

VluchtelingenWerk Nederland. (2017, 1 25). *VluchtelingenWerk Nederland*. Opgeroepen op 1 25, 2017, van Training en Opleiding: <https://vluchtelingenwerk.opleidingsportaal.nl>

Vluchtelingenwerk Nederland. (2015, 10). *Wat wij doen*. Opgeroepen op 6 25, 2016, van Vluchtelingenwerk.nl: <http://www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/standpunten/standpunt-huisvesting?gclid=Cj0KEQjwtO2wBRCu0d2dkvjVi5cBEiQAMEIVGaXnRq6a8TydoW7O-sMJje6b0-oseEItyLiD1JH7Q-YaAodi8P8HAQ>

von der Dunk, T. (2007). De grenzen van Europa: een gemeenschap van waarden. *Internationale spectator* , 616-621.

Von der Dunk, T. (2007). De grenzen van Europa: een gemeenschap van waarden. *Internationale spectator* , 616-621.

W. van der Brug, M. F. (2009). *Hoe heeft het integratiedebat zich in Nederland ontwikkeld?* Amsterdam: Universiteit Amsterdam.

Wimmenhove, H. (2013). *De wil is er. Nu de weg nog. Onderzoek naar de invloed van sociale netwerken op de sociaal-culturele integratie van vluchtelingen in Utrecht*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Bijlage 1.1 enquête Nederlands

INFORMED CONSENT

De volgende enquête is bedoeld voor Syrische statushouders die een eigen woning hebben. De samenstelling van de doelgroep is een Syrisch gezin met kinderen. Deze enquête is op vrijwillige basis en naar waarheid ingevuld. Er worden geen rechten of plichten naar aanleiding van de ingevulde antwoorden opgelegd aan respondent, onderzoeker of enig medewerker van een organisatie. Informatie uit deze enquête zal geanonimiseerd gebruikt worden tijdens het onderzoek waarbij de focus ligt op het waarborgen van de privacy. Resultaten op basis van deze enquête worden objectief beoordeeld en overwogen. Respondent heeft de mogelijkheid vragen te stellen over onderdelen van de enquête en de vrijheid om in de daarvoor bestemde velden toelichting op zijn antwoorden te geven. Ik wil graag voor Vluchtelingenwerk Limburg in kaart brengen welke factoren positief bijdragen ten opzichte van sociale integratie. Ik wil een aanbeveling schrijven voor Vluchtelingenwerk Limburg over de (implementatie) van deze positieve factoren. Hiervoor verzamel ik informatie bij de Syrische statushouders door middel van een enquête en bij medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg met een interview. Tijdens het onderzoek wordt getracht een antwoord te vinden op de volgende onderwerpen:

WELKE ONDERSTEUNING WORDT DOOR SYRISCHE STATUSHOUDERS VAN VLUCHTELINGENWERK LIMBURG VERWACHT BIJ HET ZELFSTANDIG ONTWIKKELEN VAN EEN SOCIAAL NETWERK BINNEN DE REGIO MIDDEN LIMBURG?

- Welke factoren dragen positief bij aan het zelfstandig opdoen van nieuwe contacten?
- Wat vinden de Syrische statushouders van de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk?
- Hoe kan Vluchtelingenwerk Limburg de positieve factoren in de huidige ondersteuning implementeren?

Persoonlijke gegevens

Geslacht	☐ Man	☐ Vrouw		
Geboortjaar				
Hoogst genoten opleiding	☐ Basis	☐ Middelbaar	☐ Hoge school	☐ Universiteit
Religie	☐ Moslim	☐ Christen	☐ Anders, namelijk:	
Afkomst	☐ Soennieten	☐ Sjiieten	☐ Alevieten	☐ Zeg ik niet
	☐ Ismaëlieten	☐ Druzen	☐ Anders:	
Burgerlijke stand	☐ Alleenstaand	☐ Gehuwd	☐ Weduwe(naar)	☐ Samen
In Nederland sinds jaar				
Deelname verklaring	O Ik verklaar naar waarheid te hebben geantwoord op de vragen die mij gesteld zijn tijdens dit interview en ik heb de kans gekregen de vragen die mij gesteld zijn te bespreken zodat zijn volledig begrijpbaar voor mij waren.			
Datum				
Handtekening				

1. **Ik ben vooral geïnteresseerd in:**
(Meerdere antwoorden mogelijk)
☐ Politiek ☐ Educatie
☐ Creativiteit ☐ Sport
☐ Geldzaken ☐ Geschiedenis

2. **Ik voel mij thuis in Nederland nu ik een woning heb gekregen**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. **Ik heb voldoende geld om mij thuis te voelen in Nederland**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. **Ik voel mij veilig in Nederland**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

5. **Ik weet waar ik terecht kan als ik mij ziek voel**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

6. **Ik heb een vertrouwd gevoel bij Nederlandse instellingen zoals de tandarts, psycholoog, etc**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. **Ik vind Nederlandse mensen vriendelijk en gastvrij**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

8. **Ik voel mij geneigd om informele contacten² aan te gaan met vreemden**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

9. **Ik maak contacten met mensen uit mijn omgeving omdat dit van mij wordt verwacht**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

10. **Door aan buurtactiviteiten³ mee te doen krijg ik motivatie met nieuwe mensen een informele relatie aan te gaan.**
(0 = Totaal oneens - 10= Helemaal mee eens)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

² Informele contacten en informele relatie is een persoonlijk, spontaan contact zonder professionele hulp.

³ Buurtactiviteiten zijn bijvoorbeeld rommelmarkten, buurtbarbecues, etc.

22. Er wordt om mijn mening gevraagd over de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg

O Ja

O Nee

23. De hulp die Vluchtelingenwerk Limburg mij geeft, zorgen ervoor dat ik:

(Meerdere antwoorden mogelijk)

O Zelfverzekerder word

O Stress reduceert

O Anders, namelijk

.....

O Morele steun krijg

O Optimistischer word

O Materiële steun krijg

O Meer mensen wil leren kennen

24. Het is voor mij duidelijk waar ik naartoe kan om mensen te leren kennen

(0 = Totaal oneens

-

10= Helemaal mee eens)

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

25. Ik respecteer de tolerantie ⁶die er in Nederland is voor seksuele geaardheid

O Ja

O Nee

26. Ik vind dat de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg verbeterd moet worden

(0 = Totaal oneens

-

10= Helemaal mee eens)

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

27. Het volgende kan mij helpen met meer mensen uit mijn omgeving in contact te komen:

(Meerdere antwoorden mogelijk)

O Meer buurtactiviteiten

O Meer begeleiding

O Werk

O Meer uitleg over Nederlandse mensen

O School

O Anders, namelijk:

⁶Het verdragen van andermans gebruiken, opvattingen en overtuiging (Von der Dunk, 2007).

Bijlage 1.2 enquête Arabisch

المسند بقة الموافقة

المسند تهدف إلى شريحة خاصة منازلهم لديهم الذين الإقامة حاملين لـ سوريا بين التالي الاستطلاع ويهدف . صادق بشكل صياغة وتم طوعي عمل هو الاستطلاع هذا. واطفالها السورية العائلة هي الاستطلاع هذا في أي في موظف أي أو باحث كان سواء المشاركين، من المأخوذة الإجابات نتيجة التزامات أو حقوق توجد لا ضمان على الترتيب مع البحث في سري بشكل الدراسة هذه من المعلومات استخدما وسيتم مؤسسة الذي الشخص فيها والنظر الدراسة هذه أساس على موضعي بشكل النتائج تقديم يتم. الخصوصية توضيحات إعطاء في الحرية لـ الاستطلاع أجزاء حول الأسئلة لطرح الامكانية لديه الاستطلاع يشملها بها ادلى التي الاجوبة حول وشرح

الاجتماعي الاندماج نحو إيجابياتية تساهم التي العوامل دراسة الاجئين منظمة لاجل اريد

معلومات بجمع أقوم لهذا، الإيجابياتية العوامل هذه من (التنفيذ) عن الاجئين لشؤون توصية أكد تب أن أريد خلال من الاجئين ومنظمة الموظف بين بين استقصاء دراسة خلال من الإقامة املاح سوريا عن :التالية للمواضيع الاجوبة ايجادت حاول سوف البحث هذا خلال مقابلة

لـ لشبكة الذات التي التطور في الاجئين لمنظمة التابعين السوريين المكلفين من المتوقع الدعم هو ما لـ بمرخ؟ طي الوس المنطقية في الاجتماعية

الجديد؟ لـ لتواصل الذات في الاك تساهم في إيجابياتية بشكل تساهم التي العوامل هي ما

الشبكة من التطوير في الاجئين منظمة من الحالي الدعم في الإقامة حاملين السوريين بين رأي هو ما الاجتماعية؟

الحالي؟ الدعم في الايجابياتية العوامل تنفذ الاجئين منظمة تستطيع كيف

الشخصية لـ بيانات

جنس

امرأة / رجل

الولادة

.....

جامع/ الثانوية/الاعدادية/الاب تدائية

يمعنى /ذلك غير/مسدحي/مسلم الدين

المعتقد

المع洛伊ين/ الشريعة/السنة

أخرى/الدروز /الإسماعيليين

المدني السجل:

مطلق/ارمل/متزوج/عزب

منذ هول ندا في

.....

مشاركة ب يان

ال تي الا س دلة حول صديحة اجابات ب اعطاء اقوم سوف انني اعلن

فرصة على وحصلت المقابلة، هذه خلال سألت

كانت طرحت ال تي الا س دلة ان

. كامل ب شكل لي بال نسبة مفهومة

تاريخ

.....

توقع

.....

في خاص ب شكل مهم تم اذا

(اجابة من أك ثريمكن)

ال سديسة ال تعلم OO

الرياضة او الإبداع

ال تاريخ او مال يا

منزل على حصلت قد الآن وأنا هول ندا، في بي تي في انني أشعر

(أوافق ب شدة = 10 - اوافق لا اجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

هول ندا في المنزل في أشعر ل تجعلني الامان ي ك في مالدي

(أوافق ب شدة = 10 - اوافق لا اجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

هول ندا في بالامان أشعر

(أوافق ب شدة = 10 - نذ تلف اجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

بالا تعب أشعر إذا أذهب أن يمكنني أين أعرف أنا

(أوافق ب شدة = 10 - نذ تلف اجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

البحر النقيس، علم الأبدان، طيب مثل الهول ندية المؤسسات في مألوف شعور لذي

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ومضيا في، ودودين الهول نديين أن أع تقد

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

الغرباء مع رسمي الغير لـ تواصل بالميل اشعر

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

التي بالـ نسبة متوقع لأنه منطقتي من أشخاص مع اتواصل أنا

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

المتعة الـ فعاليات خلال من رسمية غير علاقة في لـ لدخول جدد أشخاص مع الحافز على أصل

نـ ذ تـ لف إجمالي = 0)

(بـ شدة أوافق = 10 -

0 1 2

3 4 5 6 7 8

9 10

(واحدة إجابة فقط) بالآخرين مقارنة ظالمة لمعاملة اتعرض أني أشعر

ثابت يومي يا الأسبوعي O شهري O O نادرا يا

الهول نديين مع من السورين زملائه الاتصال أن أفـ ضل أنا

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

الشخصية رغباتي إلى يسـ تمعون الـ لـ نـ منظمة في الموظفـ ين

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

يـ منزل في كما هولـ ندا في اشعر انـ لـ جعلـ يسعون الـ لـ نـ منظمة في الموظفـ ين

(أوافق بـ شدة = 10 - نـ ذ تـ لف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

اجتماعية فعالات في ل لمشاركة تشجعتي الالاجئين منظمة توجبهات

(أوافق بشدة = 10 - نذ تلف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

الالاجئين منظمة الى مشاكل من عندي ماكل مع اذهب أن يمكن بأذني أشعر

(أوافق بشدة = 10 - نذ تلف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

الهولندية جديدة معارف اك تساب على ت ساعدني الالاجئين منظمة

(أوافق بشدة = 10 - نذ تلف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

: ال تالية الاماكن في خاصة عليها أصل الهولندي بين مع جديدة رسمية غير اتصالات

(إجابة من ذراك يمكن)

والخروج الترفيه خلال او العام النقل وسائل في او مدرسة

.....: الالاجئين منظمة عند O O O العمل

الرياضة ممارسة أثناء او الشارع في

بمعنى.....اخرى

الهولندي اسخدام أفهم أن لي بالندسة المهم من

(أوافق بشدة = 10 - نذ تلف إجمالي =

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

.الهولندي بين مع رسمية غير علاقات في ل لدخول الهولندية والقيم المعايير عن المزيد أعرف أن أريد

لا يانعم يا

الالاجئين شؤون منظمة توجبه في رأيي لاعطاء الامكات يدة لدي

لا يانعم يا

الالاجئين شؤون منظمة توجبه في رأيي عن وسئل 22.

ال يانعم يا

: انالكي تسعي الالاجئين منظمة لي ت قدمها التي المساعدة

(إجابة من أكر يمكن)

بمعنى.... أخرى أو نفسي من واثق اصبح

والاضغظ والاجهاد التوتّر من احد

المعنوي الدعم على اصل

تفاؤلاً أكثرا صبح

المادي الدعم على اصل

الناس من مزيد على اتعرف

الناس على لـ تعرف أذهب أن يمكنني حديث لي بالندسة الواضح فـ من

(أوافق بـ شدة = 10 - نختلف إجمالي = 0)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

هولندا في الجنسية لاملبول هناك التسامح 5die أحترم أذا

لا يانعم يا

اللاجئين لمنظمة التوجيه تـ حسب يـ جب أعـ تقد

(أوافق بـ شدة = 10 - نختلف إجمالي = 0)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

مديني في الاناس من كـ تـ مع التوصل على يـ ساعدني قد التـ في

(إجابة من أكثريـ ممكن)

التوجيه من كـ تـ اجتماعية فعالـ يـ ات

هولندا في الناس عن التـ شرح من كـ تـ ير عمل

بمعنى.... ذلك غير مدرسة

Bijlage 2 interview medewerkers Vluchtelingenwerk Limburg

Informant consent Ik wil graag voor Vluchtelingenwerk Limburg in kaart brengen welke factoren positief bijdragen ten opzichte van sociale integratie. Ik wil een aanbeveling schrijven voor Vluchtelingenwerk Limburg over de (implementatie) van deze positieve factoren. Hiervoor verzamel ik informatie bij de Syrische statushouders door middel van een enquête en bij medewerkers van Vluchtelingenwerk Limburg met een interview.

- 1 Hoe lang werkt u al bij Vluchtelingenwerk Limburg?
- 2 Wat is uw functie bij Vluchtelingenwerk Limburg?
- 3 Wat was voor u de motivatie om bij Vluchtelingenwerk Limburg te gaan werken?
- 4 ~~Hoe lang werkt u inmiddels bij Vluchtelingenwerk Limburg?~~
- 5 Hoeveel cliënten hebt u ongeveer onder uw begeleiding?
- 6 Hoeveel Syrische statushouders met een woning begeleidt u?

Welke factoren dragen positief bij aan het zelfstandig opdoen van nieuwe contacten

- 7 Wat is volgens u het belangrijkste voor een Syrische statushouder om zich thuis te voelen in zijn nieuwe woning?
- 8 Tijdens de fase van het contact leggen word er met Syrische statushouders die een woning binnen de gemeente krijgen, een kennismakingsronde gedaan. Hebt u zelf een dergelijke kennismakingsronde uitgevoerd?
- 8.1 Indien ja, welke zaken zijn u toen opgevallen waardoor de Syrische statushouder zich prettiger leek te voelen binnen het contact met andere mensen?
- 8.2 Indien nee, welke zaken zouden volgens u ervoor kunnen zorgen dat de Syrische statushouder zich prettig voelt om kennis te maken met anderen tijdens een kennismaking?
- 9 Welke redenen zouden er voor een Syrische statushouder kunnen zijn om zelfstandig een nieuw contact aan te gaan?
- 10 Op welke plek leren Syrische statushouders met een woning vooral nieuwe informele contacten kennen?

Wat vinden de Syrische statushouders van de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk?

- 11 Wat denkt u persoonlijk dat de Syrische statushouders vinden van de ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het opdoen van nieuwe informele contacten?
- 12 Wat draagt volgens u binnen de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg het meest bij aan de sociale integratie van Syrische statushouders?
- 13 Indien gesloten antwoord: Hoe komt het dat u dit denkt?
- 14 Zijn er wel eens conflicten met Syrische statushouders over de begeleiding van Vluchtelingenwerk Limburg?
- 15 Indien gesloten antwoord: Kunt u vertellen waar deze conflicten dan over gaan?

Hoe kan Vluchtelingenwerk Limburg de positieve factoren in de huidige ondersteuning implementeren?

- 16 ~~Wat draagt volgens u binnen de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg het meest bij aan de sociale integratie van Syrische statushouders?~~
- 17 Indien gesloten antwoord: Hoe komt het dat u dit denkt?
- 18 Welke aspecten van de huidige begeleiding van Syrische statushouders bij het ondersteunen van sociale integratie, kunnen verbeterd worden volgens u?
- 19 Krijgt u wel eens feedback van een Syrische statushouder over de ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg?
- 20 Op een schaal waarbij 1 heel negatief is en 10 zeer positief, hoe classificeert u de feedback die u gekregen hebt over Vluchtelingenwerk Limburg?
- 21 Waardoor geeft de Syrische statushouder volgens u deze feedback? (bv dankbaarheid, nederigheid etc.)

Deelname verklaring

- O Ik verklaar naar waarheid te hebben geantwoord op de vragen die mij gesteld zijn tijdens dit interview en ik heb de kans gekregen de vragen die mij gesteld zijn te bespreken zodat zijn volledig begrijpbaar voor mij waren.

Wil op de hoogte blijven? E-mailadres:

Handtekening

Datum

Bijlage 3: Interviewstructuur en topics

Aanhef

- Informed consent waarin de bedoeling van de enquête wordt uitgelegd
- Achtergrondkenmerken voor een inventarisatie van de steekproefpopulatie in de praktijk

Kern

- Topic : Welke factoren dragen positief bij aan het zelfstandig opdoen van nieuwe contacten
- Topic : Wat vinden de Syrische statushouders van de huidige ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Limburg bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk?
- Topic : Hoe kan Vluchtelingenwerk Limburg de positieve factoren in de huidige ondersteuning implementeren ?

Slot

- Verzameling contactinformatie over uitkomst van onderzoek indien gewenst
- Deelname verklaring
- Handtekening en datum

Bijlage 4 Correspondentie Vluchtelingenwerk Limburg (verificatie)

“In hoeverre kan de werkwijze van Vluchtelingenwerk Limburg aansluiten op de behoeften van Syrische statushouders voor het bevorderen van hun sociale integratie in de regio Midden-Limburg?”.

Vluchtelingenwerk Limburg is een professionele vrijwilligersorganisatie. Dat wil zeggen dat vrijwilligers de cliënten begeleiden onder leiding van een professional. De vrijwilligers kunnen gebruik maken van deskundigheidsbevordering. Deze deskundigheidsbevordering helpt hen om de vluchtelingen beter te kunnen begeleiden.

Vluchtelingenwerk Limburg erkent dat door traumatische gebeurtenissen psychische klachten kunnen ontstaan en dat ieder mens deze op zijn eigen manier ervaart en verwerkt. De uitkomsten van het onderzoek kunnen ons helpen om de psychische problemen die Syrische vluchtelingen ervaren om te zetten in voorlichting naar onze vrijwilligers. De uitkomsten van het onderzoek zullen wij dan ook bespreken en implementeren in onze cursussen en trainingen zodat zij een groot aantal vrijwilligers bereikt. Het doel is om de Syrische vluchteling beter te begrijpen zodat wij de hulp kunnen bieden die hij nodig heeft bij de integratie en participatie in de Nederlandse samenleving. Ook zullen wij de uitkomsten bespreken tijdens het werkoverleg en themabijeenkomsten voor taalcoaches. Taalcoaches zijn een belangrijke schakel tussen de vluchteling en de Nederlandse samenleving. Vaak zijn zij het enige contact van de vluchteling met Nederlandse mensen. Het is dus belangrijk dat zij op de hoogte zijn van de uitkomsten van het onderzoek. De taalcoaches dienen de vluchteling te motiveren tot het opbouwen van een nieuw sociaal netwerk in Nederland. Met de uitkomsten die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen krijgt vooral de taalcoach handvatten om de Syrische vluchteling beter te begeleiden. Voor Vluchtelingenwerk Limburg is dit heel belangrijk. Ten eerste ervaart de vluchteling minder frustratie omdat hij beter begrepen wordt. Ten tweede motiveert het de taalcoach als hij merkt dat de vluchteling vorderingen maakt door een nieuw netwerk op te bouwen en daardoor gelukkiger wordt en beter zijn plaats vindt in Nederland.

Carla Lacroix

Werkbegeleider Vluchtelingenwerk Limburg Roermond